

Др. Ђорђе Тасић, проф. Универзитета.

АНАЛОГИЈА

Ако хоћемо да дамо једну провизорну и уводну дефиницију аналогије, рећи ћемо да она значи да се један закон примењује на сличне ситуације, које нису изрично предвиђене у њему.

1. Важност аналогије се признавала од увек. *Аристотело* је правду дефинисао као једнако поступање с једнаким, чиме је оправдао употребу аналогије. Још врло рано се јуриспруденција трудила да проналази или ствара право на основу сличности. Римски правници се служили аналогијом у формуларном поступку, да би једну процесуалну формулу употребили на нове ситуације, у колико је то допуштала правна терминологија. На овај начин они прибављавају при уговору о раду и служби *actio locati conducti*, јемца према дужнику *actio mandati* или *negotiorum gestorum*, при уговору о размени и при поравнању *actio in factum* по угледу на торбарски уговор. Аналогију признају и они који верују у потпуност правног поретка и да је он искључиво творевина државне воље, и управо, они верују у потпуност полагајући на то да се правила могу „ширити“ путем аналогије. Другим речима се од увек признавала извесна експанзија или извесно разрађивање онога што је казано изрично у текстовима (т. з. логичка експанзивна снага права). Правна аналогија је играла велику улогу без обзира што се раније звала логичка експанзија, а данас се може друкчије звати, од *Савињаа*, *Вехтера* и *Унгера* и призната је била од свих класика. *Унгер* верује да је тзв. правна аналогија потпуно довољна да се реши сваки случај и у духу постојећег стања. У ово је веровао и први пројект немачког грађанског законика (и ако је порицао чак и обичајно право). Против аналогије су екстремисте, присталице слободног права, јер по њима, што не може да стане у текст, пада у област слободног стварања и попуњавање се врши директно из друштва.¹⁾

¹⁾ Код нас проф. *Ж. Перић*, *Л. Урошевић*, и други.

2. У немачкој теорији после првих пипања аналогија је добила најбољу формулу код *Виндишајда*. Аналогија по њему заузима средње место између тумачења у правном смислу речи и самог стварања права. С једне стране она се наставља на писани закон, а с друге исправља мисао законодавчеву и попуњава празнине. Истина, иде се преко текста, али се решење извлачи из закона и то, на име, из његових принципа. Она прелази одредбе, које садрже текстови, али не прелази и позитивно право. Ово претпоставља, разуме се, органско јединство права, које ће, као такво, бити довољно да само себе попуњава. Ова теорија је била сугерирана историском школом, која је веровала да се у народном духу могу да нађу одговори за сва питања (уз помоћ научних конструкција), као што је веровала природноправна школа у природноправне принципе и њихову потпуност. У току времена се све више јављале компромисне теорије. По *Јерингу* оно што је било историско и локално уздиже се путем *појма* на висину општег, и то бива на тај начин што јуриспруденција не захватајући у права законодавца врши вишу критику и интерпретацију законодавне мисли. Он верује да се решења, до којих се долази путем аналогије, садрже већ у праву, само у „латентном“ стању. *Јеринг* меша методу природних наука са методом нормативном, јер право нема ништа „латентно“, већ има нешто или нема.

У новије доба, *Жени* гради теорију која на једној страни признаје закон као извор права, а на другој један момент изван закона, момент „социолошки“. По њему је сувише неодређено и недовољно кад се узме да се решења извлаче из општих принципа. Оно што објашњава аналогију, то је „инстикт“ да једнако поступамо са једнаким стварима, одн. то је једно више начело, које је усађено у нашем инстикту. У суштини и овакво објашњење претпоставља да право чини један систем и да садржи у себи принципе. То би била целина која чини „једну интимну хармонију“ која је кадра да сама себе допуњује. По том мишљењу тек „принципи који доминирају целокупном организацијом права“ (*ratio juris*) су у стању да пруже сталан разлог „који једини може и треба да одлучи о аналогији“, а не нити *occasio juris* нити *ratio legis*. На тај начин и *Жени* из идеје „система“ хоће да објасни аналогију. Разлика би била само у томе, што он показује да је ту нужен још један други момент, на име, начело да се са једнаким поступа на једнак начин. Тај момент уноси динамику у систем. Тиме је пак, у ствари дато конкретније објашњење „логичке експанзије“ права.

3. Овако схваћена, аналогија је сувише проширена по својем значењу. Она почива на разликовању *analogia legis* и *analogia juris* које је чисто модерног порекла. Тако схваћена аналогија, тј. и као аналогија *juris*, не само да је

сувише проширен домен, него се у ствари мисли да се решења налазе путем дедукције у виду аналогije. У сваком случају верује се тиме у потпуност поретка. Али у истини ствар стоји овако. Што се пењемо у јерархији принципа, они све мање хватају посебно (конкретно) и, ако има заједничког, има и различитог и, услед тога, може бити празнина. Сем тога, ти прописи немају примене само код аналогije, него они добијају примене и у свима случајевима тумачења закона, бар где има извесних неодређености, будући да су то принципи који изражавају „дух“ закона. И у опште, они не дају много конкретнога нити дају све потпуно.

Не ваља, међутим, ни теорија која узима да се ту иде постепено од посебног ка општим принципима. Ово значи преношење каузалног и природњачког посматрања на правне и нормативне појаве. Мисли се да се општи принцип ствара индукцијом идући од једног посебног случаја до другог докле се најзад не створи принцип. Али у области правних правила немогуће је да се донесе за два случаја исто решење, а да нису заснована на једном истом правилу. Практично у животу десиће се да људи не долазе до свести о томе правилу и виде одвојене један случај од другог и један пропис од другог, и треба дуго сазревања док дођу до свести о томе. Била су потребна столећа уопштавања док је правило из XII таблица *si telum manu fugit magis quam jecit* постало правило о нехатном убиству.

Има, најзад, и то објашњење да је аналогija закључивање од посебног на посебно. Али и ту остаје необјашњиво на основу чега је то могуће, ако се и друго посебно не може да подведе под исто правило. Узети да је то зато, јер је то друго посебно слично, није довољно објашњење, јер сличност не значи никако истоветност него претпоставља поред сличности и неке разлике. Применити исто правило без обзира на разлике значи применити свесно једно правило које не одговара најбоље случају (није адекватно). Тиме се у ствари мења смисао правила, јер се примена правила проширује и на један случај за који би се могло наћи и подесније правило. Са аналогijом би онда ствар стајала рђаво, јер онда она испада једно вештачко и неподесно средство. У сваком случају она се не би смела појављивати таквом нормално. Отуда, изгледа, ваља разлог потражити на другој страни. Другим речима, ваља разлог тражити у некој истоветности нових аналогних случајева и ранијих, предвиђених, тако да се могу и нови, аналогни сасвим оправдано подвести под исто правило. Треба дакле објашњење тражити у некој идентичности.

Али та идентичност, природно, не би могла да буде текстурална (по тексту) него би била по нечем дубљем. То бисмо могли овако формулисати: ако једна ситуација пред-

ставља исти „интересни положај“ и има исти значај и вредност по лица у питању, онда бисмо могли применити и на њу исто правило. Само, ми се у том случају не држимо текста, који не предвиђа такав случај, него се држимо нечег дубљег и битнијег. Ми излазимо изван текста, правила како је оно формулисано, и његов смисао одређујемо с обзиром на циљеве који су се хтели остварити, или на унутрашње идеје руководиљке. Та идентичност је дакле *само по унутрашњем, дубљем, а не спољашњем смислу*. Разуме се, она се мора схватити релативно, пошто према циљевима варира смисао, тако да се и само екстензивно и рестриктивно тумачење може објаснити интервенцијом тих момената изван самог текста.

Ови моменти играју иначе улогу кад се одређује смисао закона, било да се тражи воља законодавчева било да се испитују потребе и тежње једног времена (социолошком методом). Они играју улогу и у овом питању. Разлика је у томе, што се сада прелази једна обична, нормална граница. Ту је, на име, судија у положају да у пуној мери оцењује вредност и значај ситуације по интересе појединаца и друштва. То може некад бити једноставан задатак; никад једноставан како се мисли. Али други пут, и обично, то може да буде веома сложен и суптилан задатак. То се на примерима може најбоље видети. На пр. једноставна је ствар ако се са лекарима изједначе бабице што се тиче права наслеђивања. (Закони забрањују да лекари могу наслеђивати болеснике рецимо због могућности да на њих утичу и сугерирају их. Та забрана ће важити и за бабице). Али већ није тако једноставна ствар, и ако изгледа таквом, када има да се одлучи да ли ће и незаконитој деци бити осигуран законски део, кад у закону није казано ништа за њих него само за закониту децу. Пошто закон признаје право наслеђивања и незаконитој деци, изашло би из тога да им признаје и законски део. Али, ако се хоће да испита ствар до краја, неће моћи да се мимоиђе једно предходно питање: треба ли и хоћемо ли и ми да заштитимо незакониту децу и према вољи оца, као што заштићујемо закониту? Заштитити их што ће им се признати право наслеђивања по закону кад нема теста-мента и заштитити их што ће им се право дати у интестатском наслеђивању према вољи оца, то су две различите ствари, или бар могу бити и нису „евидентне“. У смислу модерних тежња и према модерним приликама јуриспруденција је у праву кад им пружа и ту заштиту; али, као што се види, судија ту стоји пред задатком деликатног оцењивања. Из тога се види да и аналогија значи такође стварање, слично оном стварању које врши један законодавац. Али судија је ту везан ипак за закон. Он није везан за сам предмет, што ће рећи не мора бити сличност

по предмету као таквом (законска деца — незаконска деца, ствар покретна и ствар непокретна, неизвршење потпуно или неизвршење делимично). Ако у том погледу постоји нормално идентичност, то долази отуда, што смисао и садржина правила то тражи. Ипак, с друге стране, ваља разликовати правнополитичке идеје и циљеве и само правно правило. Те идеје и ти циљеви су потребни, и чак неопходни, да се одреди ближе и боље само правило. Али не треба ни једног тренутка испустити из вида да они могу да траже и друго и друкчије правило и установу правну, јер за остварење исте идеје и циља могу бити добра више средстава¹⁾.

4. У смислу овога код аналогије (за њену примену) битна је истоветност по унутрашњој вредности. Истоветност међутим може бити већа или мања, одн. сличност може бити ближа или даља. Ако то варира до извесне границе, неће никако сметати, јер тих вариација има такође, и кад није реч о аналогним случајевима, него о нормалним који потпадају под закон. Ширина и обим вариација је повећан, када се потражи наслон на унутрашњи смисао правила. Иначе реч може бити о већој или мењој *евидентности*, сличности и оправданости подвођења под исто правило. У том смислу може да се прими одвајање случајева аналогног тумачења који су толико блиски тумачењу, да се једва разликују од њега, (тако на пр. *Перо*, *Спасојевић* и др.).

Ерлих разликује аналогију од обичног уопштавања које му значи обично тумачење. По њему уопштавање је (дакле тумачење), када се пропис о одговорности за штете нанете жељезницом тераном паром примени на жељезнице са електричним погоном, ако је законоданац хтео да дотични пропис важи у истини за све жељезнице са механичким погоном; аналогија је, међутим, ако је законодавац хтео да пропис важи само за машине теране паром. Јер је у првом случају сам законодавац оценио и одмерио интересни положај код свих жељезница са механичким погоном, правник је само имао то да утврди. У другом случају пак закон није ништа одредио о електричним жељезницама, и остаје судији да он сâм нађе правило. Оно што назива *Ерлих* уопштавањем и тумачењем то би била једна врста аналогије, чија је оправданост очевидно убедљива, јер није исто рећи у закону: жељезнице теране паром и жељезнице механички теране.

Француски писац *Перо* групише случајеве екстензив-

¹⁾ Само у том смислу може се примити мишљење *Ершмана*. И ако је од битне важности правнополитички разлог, он чини само основ, вели он, а не одговарајући предмет, јер онда је тек довољно одређено у *ком смислу* може позитивно правило деловати. Али питање је да ли овим речима *Ершман* даје горњи смисао.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ног тумачења овако. У једну групу ставља све оне случајеве, где се преко посебног случаја иде до општег принципа (тј. где се добија индукцијом општи принцип), па се из овога извлаче закључци за друге посебне, аналогне случајеве. То индуцирање принципа и проширење конкретних правила на друге случајеве бива или из разлога логике (по једном рационалном принципу), или из разлога правичности, или најзад из разлога опште корисности. У другу групу би улазили случајеви где француске судије признају да има ту аналогије само зато, јер то „нужда“ захтева. То би били случајеви „сумњиве сличности“, и зато шире тумачење не тражи какав рационалан принцип, а правичност га само саветује. Оваква подела не изгледа нам много јасна, и то зато, што „нужда“, о којој говори, не може бити никаква друга нужда него заснована на неким практичним моментима. Ако их *Перо* издваја, то може бити што можда не захтевају онако категорично да се аналогија примени (јер сличност је „сумњива“) како је то у другим случајевима. Исто тако неразумљиво је какви су то рационални разлози, јер има само корисног, потребног или правичног.

5. Истоветност важења разлога би требало да буде увек услов да би се аналогија могла применити, У пракси, међутим, играју улогу и други моменти. Један од таквих момената је да се сматра да судија треба да избегава да сâм ствара, па зато, ако се и деси да је сличност врло удаљена, „сумњива“, како би рекао *Перо*, примењује законски пропис. Ако присталице слободног права иду у другу крајност и противни су аналогiji у опште, у пракси још увек је често мишљење и расположење супротно, па се на рачун слободног судског стварања и тамо где би оно било потпуно оправдано употребљава аналогија. Тако на пр. када се сматра као да је мандатор и жерант послова становник који, по заповести општинске власти, плати сâм контрибуције и реквизиције наметнуте од непријатеља општини, и допушта му се да тражи од ове повраћај или накнаду према чл. 1375 и 2000 Code civil.

Али има и та типична погрешка да се правила, која регулишу једну врсту односа, примењују и на другу врсту по томе само, што би спадали у исту категорију односа и важе неки прописи подједнако за једну и другу врсту односа. Другим речима, ништа није необично, већ напротив сасвим нормално то, да се примењује аналогија у једној тачки једног односа или ситуације, не у другима, јер су установе сложене појаве. Али могуће је и то да се прописи мењају донекле, прилагођавајући се ситуацијама. Питање је, је ли то аналогија. Тако на пр. узму се правила из грађанског законика

о условима пуноважности уговора (на пр. пристанак странке не сме бити дат под принудом), на међународно - правне уговоре, где нема прописа о томе па се поставе друкчији услови принуде или сама принуда се дефинише на други начин. Дешава се, међутим, и то, да се на један однос или једну установу примењују прописи који важе за друге односе и другу установу по томе што спадају у исту врсту или категорију односа или установа или, другим речима, што би важиле извесни прописи и за један и други однос или установу. То би био случај погрешне дедукције. Тако на пр. прописе који важе за једну врсту уговора преносити на другу, и ако би могли важити за њих само општи пропис о уговорима. Споменимо још и то, да се путем аналогije извлаче закључци из једног општег прописа, што би у ствари било закључивање на основу правичности. Тако на пр. када француски судови на основу чл. 1382 по којем свако одгорара за штете које је причинио закључују да је отац ванбрачног детета дужан да га издржава на име оштете мајци.

6. Постоји мишљење да свуда где се употреби аналогија да се може употребити и *argumentum a contrario*. Чисто логички је сасвим исправно тврдити да је увек могуће једно или друго решење. Ту судија може да примени и *argumentum a contrario*, он може исто тако да примени и *argumentum a contrario*. По томе мишљењу логика даје правнику два супротна средства — једно да прошири смисао законских прописа, аналогију и друго да га сузи, *argumentum a contrario*. Али оваква логичка могућност није „логичка“, већ практична, која се може формулисати на следећи начин. Тај факт да једна категорија случајева није предвиђена законом може се тумачити тако да законодавац није хтео да важи за њих дотични закон; или, обрнуто, тако да је законодавац то хтео па, ако постоје исти разлози, онда нема никакве сметње да се исти закон примени на њих. Али такво резонување и на овај последњи начин формулисано, не изгледа нам оправдано. Нама изгледа да ту нема бирања: једно или друго, чим се утврди да постоји сличност. Питање је само у томе што је судији остављено да оцењује има ли сличности или не. И због тога што то оцењивање може дати различите резултате могуће је да се употреби аналогија или *argumentum a contrario*. Има писаца (као на пр. *Ершман*) који сматрају да је ту меродавна намера законодавчева. Тако на пр. ако се с искључи од нормe примењене на *a* и *b*, то ће се тумачити као намерно нарочито кад је случај био познат, и примениће се *argumentum a contrario*; али ако случај није био познат сматраће се да је то

најпапетније употребити аналогују. Али то није једини момент, по коме се може констатовати намера¹⁾.

7. Улога и употреба аналогује варира у позитивно-правним системима у колико се они разликују према правним изворима или тачније према улози коју игра закон или обичајно право одн. прецедентно. Тако она игра већу улогу у енглеском праву, јер је то право прецедената, које свакако садржи мање општих принципа него закони.

Улога и употреба аналогује варира и према областима права. Употреба аналогује одликује нарочито административно право, јер тамо је она „текућа монета“, по речима *Пероа*. Тако на пр. се врше позајмице прописа из законика грађанског или трговачког за регулисање административних уговора. Екстензивно се тумаче и изузетни прописи. Прописи кривичне истраге и надлежности се тумаче час екстензивно час рестриктивно, како се када то сматра потребним у интересу оптуженог: да се штити жртва или да се олакша истрага.

Аналогија се примењује најмање у области кривичног права. И законодавци је чак изрично забрањују. Али у пракси се и ту показала потреба да се у пркос томе закони тумаче шире. У француској пракси се на пр. тумаче врло широко прописи који се односе на крађу и на утају. Под незаконитим присвајањем у смислу чл. 380 *Code pénal* не разуме се само преношење ствари руком кривчевом, већ и сваки други поступак (маневар) који олакшава аутоматско преношење ствари, на пр. кад се промене славине за поделу воде да би се повећало трошење воде. У опште сматра се да и у кривичном праву ваља ићи за духом закона. Ово је и разумљиво и оправдано, јер се и у кривичном праву показује неопходно прилагођавање друштвеном животу, а има ствари очевидних које не доводе никог и ништа у опасност. У колико се више испољава важност социалног момента у кривичном праву и у колико се оно више развија у смислу индивидуализације, тумачење мора бити еластичније.

8. Суштина аналогује састоји се у томе да се један закон примењује и на случајеве, које он није изрично предвидео. Има екстремиста који постављају питање: зашто не бисмо за све оно што није предвиђено допустили слободно истраживање? Јер по чему да будемо везани за један законски пропис када он није предвидео изрично дотичан случај? Такво гледиште ограничава важење закона само на текст, и њему је равно и оно по којем је могуће у таквим случајевима подједнако аналогуја или *argumentum a contrario*.

¹⁾ В. пример из нашег права *др. А. Лазаревића*: Теорија тумачења закона и судска пракса (Архив за правне и друштвене науке априла 1924 ст. 309.) Пети пример који се односи на тумачење §-а 553 г. з.

Такво гледиште у највећој могућој мери ограничава важење закона да би судија могао слободно да ствара. Ако је наше објашњење аналогије, изнето горе, тачно, онда би изгледало овакво гледиште погрешно. У ствари није, јер ма колико логично и у интересу доследности, да се и на сличне случајеве примени исти критеријум, није баш неопходно, јер има ту и један други критериум: на име, колико ће се оставити власти законодавцу, а колико судији.

9. Аналогија се разликује од ширег (екстензивног) тумачења по томе, што се екстензивним тумачењем не може да пређе преко садржине самог прописа и тачније преко могућег значења које садрже речи. Ствари и ситуације (односи) су дакле садржане у тексту. Тумачење по сличности иде преко тога и то су управо ствари и ситуације непредвиђене. Али, како се једној речи може дати и „необично“ значење, онда је разумљиво, ако се граница брише лако. Када се на пр. закључен посао умоболног сматра ништавним, јер није закључен „слободно“, онда реч „слободно“ добија и сувише широко, и необично, значење. Је ли то екстензивно тумачење или аналогија када се појам „новца“ примењује на доцније створени папирни новац, или „млин“ на модерне водне турбине (електричне) или „зграда“ на моторе, или када се сматра да је уговор закључен између отсутних лица? *Хек* примењује да много пута кад се говори о екстензивном тумачењу у ствари је дата аналогија, јер је чешћи случај да човек себи не може да претстави ствари него ли избор сувише уске речи да би, у овом последњем случају, било потребно акстензивно тумачење. Разликовање ове две врсте тумачења нема велике практичне важности, изузев кривичног права, где може оно баш добро да послужи, пошто је забрањена аналогија. У облику екстензивног тумачења могла би се ту вршити аналогија, где буде нужно или бар неопходно.

Литература. J. Spassoievitch, L'analogie et l'interprétation, 1911; Perreau, Technique de la jurisprudence en droit privé, tome premier, L'interprétation des textes, ст. 264—374; G. Del Vecchio, Sui principi generali del diritto, 1921, ст. 11—17; Fritz Schreier, Die Interpretation der Gesetze und Rechtsgeschäfte, 1927, Rechtsentfaltung und Rechtsergänzung, ст. 39—55 нарочито ст. 45—46; Oertmann, Interesse und Begriff in der Rechtswissenschaft, 1930, ст. 26—30; Ehrlich, Die juristische Logik, 1925, ст. 227—230; J. Moór, Das Logische im Recht (Internationale Zeitschrift für Theorie des Rechts, Jahrg. II, 1927/28), специјално ст. 193—195. Класичну литературу не наводимо, као ни дела новијег датума од епохалног значаја као Јерингова и Жениева. Ближе за литературу в. код Спасојевића и Мора.

Д-р Илија М. Јелић:

СМИСАО §-а 311 II. КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА

Поводом једног конкретног случаја о примени §-а 311 II Кз. од стране нижих судова, Врховни државни тужилац при Касационом суду у Београду поднео је захтев за заштиту закона. Касациони суд је уважио захтев и овај пропис протумачио овако:

1) § 311 II Кз. не забрањује доказивање истинитости чињеница које садрже у себи обележја дела која се гоне по службеној дужности, већ прописује начин како се доказује истинитост тих чињеница;

2) суд који извиђа дело клевете дужан је по службеној дужности да прибави правоснажну одлуку надлежне власти о томе: да ли у радњи приватног тужиоца стоји или не дело које се гони по службеној дужности ако је предмет клевете које од тих дела;

3) докле надлежна власт не донесе правоснажну одлуку о томе, поступање по делу клевете мора се обуставити без обзира кад је пријава учињена за то дело, пре или у току суђења по делу клевете;

4) кад надлежна власт донесе правоснажну одлуку о томе, суд који извиђа дело клевете има да продужи даљи рад по томе делу;

5) ако се поступак по делу које се гони по службеној дужности не оконча правоснажном судском одлуком којом се тужилац ослобођава сваке одговорности за то дело, било зато што гоњење није допуштено или што није изводљиво, оптужени има право да доказује истинитост својих навода свима доказним средствима, без обзира да ли се та дела гоне по службеној дужности или по предлогу.

Конкретан случај који је изазвао ову одлуку Касационог суда био је у овоме:

Приватни тужилац навео је у својој тужби, поред осталог, да је оптужени рекао за њега како је проневерио новац једне хумановаспитне установе којој је стајао на челу и како је правио фалсификате извештаја, записника и чланства. Оптужени је пред судом изјавио да су ти наводи истинити и поднео доказе за то. Тужилац је признао све фалсификате, као и многе друге чињенице, али се изговарао да то нису фалсификати и да је имао право да ради то. У потврду својих навода није поднео никакве доказе. Првостепени суд је одбацио све доказе и предлоге које је оптужени поднео и донео пресуду по делу клевете налазећи да оптужени није доказао истинитост инкриминисаних чињеница, јер није поднео правоснажну одлуку надлежног суда да је приватни тужилац осуђен за дела која су била предмет инкриминисаних израза.

Касациони Суд је нашао да у оваквој радњи првостепеног суда стоји повреда закона из §-а 311 II Кз., јер првостепени суд није могао донети пресуду по делу клевете пре него што надлежна власт донесе своју одлуку о проневерима и фалсификатима које садрже инкриминисани изрази и за које је оптужени поднео доказе. Мишљење Касационог суда заснива се на овим чињеницама:

Законик о судском кривичном поступку није прописао никакав нарочити облик за подношење пријава за дела која се гоне по службеној дужности. Оне се могу подносити писмено и усмено, надлежној и ненадлежној власти, јер су сви органи државне власти дужни да примају такве пријаве и да их достављају коме треба. Једини услов који се тражи за сваку такву пријаву јесте да је озбиљна, тј. да се понуде и докази за њене наводе — §§ 89 и даље Ксп. Кад је оптужени по делу клевете у конкретном случају изјавио на дан претреса да су инкриминисани наводи истинити и кад је поднео и доказе за то, он је самим тим учинио и пријаву за дела која садрже инкриминисани изрази. Зато је првостепени суд био дужан у смислу §-а 89 Ксп. и §-а 311 II Кз. да ту пријаву достави државном тужиоцу и да сачека одлуку надлежног суда о томе, а дотле да обустави поступање по делу клевете. Поступање по делу клевете мора се обуставити у сваком стадијуму кад год се учини пријава, односно изјава о делима која се гоне по службеној дужности и кад се за то поднесу докази. Таква се пријава може учинити и пред судом који суди по делу клевете и за време самог извиђања и суђења, јер је и судећи суд дужан да прими такву пријаву, пошто је и он орган државне власти — § 89 Ксп. Али како тај суд није надлежан да цени ту пријаву и њене доказе, већ државни тужилац, и како од оцене те пријаве зависи исход доказног поступка по делу клевете, то је судећи суд дужан ту пријаву доставити државном тужиоцу а по делу клевете сачекати његову одлуку. Једном речи: кад год је предмет клевете дело које се гони по службеној дужности и кад постоји пријава за то дело било да је она поднета пре отпочињања поступка по делу клевете или у току тога поступка, поступање по делу клевете мора се увек обуставити и сачекати окончање поступка по тој пријави. Ово се има учинити утолико пре ако је пријава учињена пред судом који извиђа и суди по делу клевете, јер у том тренутку постоје сви услови за везивање та два предмета: и тужба за клевету, и пријава за дело које је предмет клевете. Сваки други поступак суда у оваквим случајевима био би неправилан и претстављао би повреду закона из §-а 311 II Кз.

У својој пресуди Кре. бр. 68/34 Касациони суд није екстензивно навео све ове своје разлоге, већ само у нај-

краћим потезима упућујући на законске прописе из којих се све то јасно види.

Истакнути београдски адвокат, г. др. Радоје Вукчевић, приказујући ову одлуку Касационог суда,¹⁾ у свему се сложио са њеним разлозима изузев у једној тачки. Наиме:

По мишљењу Касационог суда, као што је већ горе речено, поступак по делу клевете мора се обуставити ако судећи суд дође до сазнања да је предата пријава за дело које је предмет клевете, а ова пријава може се предати у сваком стадијуму поступка, тј. како пре отпочивања поступка по делу клевете тако и у току самога поступка. Г. Вукчевић не дели то мишљење, већ налази да та пријава мора постојати пре отпочивања поступка по делу клевете; иначе ако такве пријаве нема, суд није дужан да застаје са суђењем по делу клевете. У потврду свога мишљења, г. Вукчевић наводи ово:

1) Немачки кривични законик, као изворни закон нашег Кривичног законика, по коме је овај знатним делом рађен, у своме §-у 191 прописује да се поступак по делу клевете мора обуставити само у случају ако пре отпочетог суђења постоји пријава за дело које је предмет клевете, па, према томе, г. Вукчевић мисли, да је и наш законодавац усвојио то исто начело, али се није довољно јасно и одређено изразио. Међутим кад се ова чињеница доведе у логичку везу са овом другом, коју ћемо одмах навести, јасно излази према г. Вукчевићу, да и пропис §-а 311 II нашег Кривичног законика садржи исто начело које садржи и § 191 Немачког кривичног законика;

2) по §-у 304 Кз. „извињавајућа заблуда искључује казну, те је по том пропису ослобођење од казне могуће и онда, када постојање дела није доказано пресудом, али је доказано да је поступак вођен... Из тога произилази да ће се и по нашем закону застати са поступком за клевету, ако се докаже да је поведен поступак за дело које чини предмет клевете. Значи друга алинеја § 311 Кз. не може се разумети тако, да је оптужени дужан свој навод доказати правоснажном пресудом која мора постојати у време суђења. Али свакако ако у то време не мора постојати пресуда по делу, мора постојати бар пријава за то дело, а не и предложени поступак“. А затим каже, да та пријава мора постојати пре дана суђења, па да би суд могао донети одлуку о везивању оба ова предмета. Иначе пријава на сам дан претреса по делу клевете не би ништа вредела у погледу обустављања поступка²⁾.

¹⁾ Др. Радоје Вукчевић: *Защита закона* (Бранич за 1934.), страна 150—154.

²⁾ *Ibid.*, 151—152.

Међутим ово мишљење г. Вукчевића не може опстати, јер су погрешне претпоставке на којима се оно заснива, па је самим тим и оно погрешно:

1) Сам г. Вукчевић признаје, да за ово своје гледиште није могао навести ниједан јасан текст закона³⁾ а није га могао навести зато што гледиште које он заступа наши нови закони: Кривични законик и Законик о судском кривичном поступку не познају. Да ништа друго нема што би било противно мишљењу г. Вукчевића, довољан би био и сам овај његов навод с обзиром на признато правило: да се кривично-правне одредбе не тумаче ни *рестриктивно* ни *екстензивно*, већ *декларативно*,⁴⁾ тј. простим и једноставним констатовањем онога што законски текст садржи; другим речима: констатовањем онога што садрже речи којима је казан законски текст. Све друго што не садрже речи којима је законски текст казан, сматра се да не садржи ни сам закон.

2) Није тачно да је Немачки кривични законик изворник нашега новог Кривичног законика. Наш нови Кривични законик израђен је према пројекту од 5 јануара 1926 г. а тај пројект израђен је према пројекту срп. крив. законика од 1910 и онеме од 1911 године а ова два српска пројекта рађена су према Норвешком казненом законуку и Српском казненом законуку од 1865, истина, према овоме другом у мањој мери него према ономе првом. Од осталог страног законодавства били су од утицаја на израду нашег новог Кривичног законика пројекти: швајцарски (Штосов), немачки (званични и тзв. „професорски“), аустријски и чехословачки, као и разни критичко-полемички списи који су се у науци о томе водили⁵⁾. Према томе, Немачки кривични законик не може се ни у ком случају узети као помоћно средство за тумачење нејасних одредби нашег новог Кривичног законика. У конкретном случају још и мање, јер § 303 пројекта од 1922 год. који би одговарао §§-има 190 и 191 Немачког крив. зак. није рађен према овим прописима, већ је верна копија §-а 212 Срп. каз. зак. са изменама и допунама од 13 маја 1902 године.

Али ако би се и узело да је наш нови Крив. законик рађен према Немачком крив. законуку, опет се у овоме конкретном случају не бисмо могли изворником ни најмање користити, јер § 311 II Кз. није непотпун, нејасан или рђав

³⁾ *Ibid.*, 152.

⁴⁾ Hélie: *Introduction aux Leçons sur le code pénal et d'instruction criminelle de Boitard*. XII éd., p. XIII.

⁵⁾ Види: *Досије Кривичног законика* (Архива Министарства правде); Чубински: *Научни и практични коментар Кривичног законика*. Б. 1930, стр. 10; Dolenc: *Tumač Kaznenog zakonika*. Z. 1930, St. 9—12; Живановић: *Основи Кривичног права. Општи део*. Београд, 1934, страна 91 и даље.

превод §-а 191 Нем. крив. зак., већ та два прописа садрже два сасвим различита начела, па, према томе, не могу један другог допуњавати, јер оно што ко нема, не може ни другоме дати. Пропис §-а 191 Нем. крив. зак. одговара §-у 212 IV Срп. каз. законика, јер оба прописа отприлике садрже једно исто начело. Да је наш законодавац хтео да усвоји начело из §-а 191 Нем. крив. законика он не би имао потребе да прави екскурзију по немачком законодавству, већ је то начело могао узети из §-а 212 IV Срп. каз. зак. или из чл. 77 Закона о штампи које му је начело било довољно познато и по своме теориском и по свом практичном значају. Али га он није хтео задржати; а да га доиста није хтео задржати види се по томе, што је то начело било усвојено у пројектима од 1910, 1911 (§ 227) и 1922 (§ 303) г., а из пројекта од 1926, као и из свих каснијих, потпуно га је избацио и усвојио оно које садржи § 311 II Кз.

Осим тога, оно што хоће да докаже г. Вукчевић нема потврде ни у §-у 191 Немачког крив. законика, јер се ни тамо не каже да пријава за дело које је предмет клевете мора бити предата пре отпочетог извињања и суђења по делу клевете, пошто тај пропис дословце гласи: „Ако је због кажњиве радње учињена достава код власти, у циљу да се отпочне кривична истрага, онда се са извињањем и суђењем за увреду има застати, док се не донесе одлука, да се кривична истрага за достављену кажњиву радњу неће ни отпочињати или до довршења поведене кривичне истраге.“⁶⁾ Из овога се текста јасно види, да се пријава може учинити све докле се не оконча суђење по делу клевете, па се то може учинити чак и приликом извињања и суђења по делу клевете. То потврђују и цитати из Листа и Ебермајера које је навео г. Вукчевић,⁷⁾ јер „сазнање о предатој пријави“ суд може примити и на сам дан прегреса по делу клевете, пошто се из тих цитата не види, да то „сазнање“ мора доћи пре отпочињања суђења по делу клевете.

Према томе, и кад би § 311 II Кз. одговарао §-у 191 Нем. кривич. законика, мишљење г. Вукчевића не би могло опстати, јер би се и у том случају заснивало на погрешној интерпретацији закона.

3) Најпосле, разлог г. Вукчевића да у прилог његовог мишљења иде и § 304 Кз. мора сам по себи отпасти. Тај пропис говори само о томе да се оптужени „неће казнити ако је био у извињавајућој заблуди услед које је држао да је истина оно што износи или проноси“. Према томе, овај пропис говори само о једној околности која искључује кри-

⁶⁾ Лист: *Уџбеник немачког кривичног права* (у преводу Веснића) стр. 850.

⁷⁾ Вукчевић: I. с., 152.

вичну одговорност — §§ 19 и 20 Кз., али не и о начину доказивања истинитости инкриминисаних чињеница. Зато се он уопште не може употребити као допуна или објашњење прописа који говоре о доказном поступку, пошто се односи на сасвим другу материју, на материју из материјалног а не из формалног права.

Осим ових навода, г. Вукчевић је учинио још неке напомене али више да ослаби гледиште Касационог суда но да поткрепи своје мишљење:

1) Према г. Вукчевићу, ако би се усвојило гледиште Касационог суда, дошло би се до тога, да би сва архива среских судова по делима клевете морала прећи у државно тужиштво и да би сваки тужилац прво морао сам сести на оптуженичку клупу, пак тек онда оптужени, јер би се код свих клевета чији је предмет дело које се гони по службеној дужности морао „извештавати државни тужилац ради отварања поступка, иако о тим делима није пре претреса подигнута никаква пријава“.⁸⁾ Међутим ово тврђење г. Вукчевића не одговара правом стању ствари, јер нити ће се по свима тужбама за дела клевете извештавати државни тужилац, нити ће сваки тужилац прво сам сести на оптуженичку клупу па тек онда оптужени. Сама тужба не претставља пријаву ни по одлуци Касационог суда, па се зато о њој као таквој неће ни извештавати државни тужилац. Следствено томе, ни тужилац неће сести на оптуженичку клупу само зато што је тужио некога за клевету и што је предмет те клевете дело које се гони по службеној дужности. Али ако оптужени на претресу изјави, да су инкриминисани изрази истинити и ако за то поднесе и доказе, онда се о томе мора извести државни тужилац, а то је сасвим оправдано. Онај ко је крив, па се још размеће својим поштењем и хоће да прогони људе који говоре истину, право је да прво он седне на оптуженичку клупу, да пред судом и јавношћу положи рачун о својим делима и да за њих прими правичну награду. А таквих је случајева врло мало, јер се у пракси не догађа ни два од сто случајева да оптужени изјави да су истинити инкриминисани изрази и да хоће да докажу је њихову истинитост, већ, напротив, да он то није рекао или да је био у заблуди и томе слично, па се готово сви случајеви на томе и заврше. Према томе, сасвим је неоправдана бојазан г. Вукчевића, јер за поштене тужиоце нема никакве опасности што подижу тужбе и бране своју част, а за непоштене затвори су и прављени.

2) Г. Вукчевић изречно каже: „Једно је неоспорно: законодавац је при доношењу прописа друге алинеје § 311 Кз. имао за циљ не заштиту нападача, већ заштиту напад-

⁸⁾ *Ibid.*, 153.

нутих“...⁹⁾ Међутим то није тачно. Начело о доказивању истинитости чињеница које садржи § 311 II Кз. донесено је:

Прво, у интересу проналажења материјалне истине, јер се верује да ће она пре бити пронађена ако се поступак поведе непосредно против означеног извршиоца дела које се гони по службеној дужности но ако се она истражује посредним путем, тј. преко дела клевете. Ово стога што ће у првом случају процесом управљати државни тужилац као сасвим незаинтересовано и објективно лице које ће подједнаком ревношћу прикупљати све доказе и све околности, како оне које терете оптуженога, тако и оне које иду у корист његове одбране — §§ 3 и 100 Ксп., па ће се зато и права истина лакше пронаћи и самим тим правда задовољити. Напротив, ако би се управљање поступком препустило приватном тужиоцу и оптуженом, не би се увек могло доћи до праве истине, јер би сваки од њих одлучно био против прикупљања свих оних доказа који би ишли на његову штету а само за оне који би ишли у његову корист и у тој борби победио би не онај на чијој је страни истина, него онај који би био вештији и окретнији да доказни поступак окрене на своју страну. Да се то не би догађало, па самим тим и правосуђе компромитовало, усвојено је начело материјалне истине које се у сваком процесу, нарочито оном који држава покреће, мора у првом реду задовољити, јер снага правосуђа почива у његовим одлукама, а његове одлуке имају толико вредности колико се заснивају на истини.

Друго, у интересу јавног морала, јер друштвени морал као највиши државни интерес захтева да се казне сви извршиоци кривичних дела која се гоне по службеној дужности. У пракси се дешава обрнуто: чим тужилац осети да оптужени може да докаже истинитост својих навода, он се равна или одустаје од тужбе и спор се тим и завршава. Пропис §-а 311 II Кз. то неће, већ хоће да свако искуси заслужену казну: кад год против приватног тужиоца има довољно основа загоњење, гоњење се мора предузети по службеној дужности и тек кад Држава буде задовољила своје јавне интересе, онда се може допустити приватним лицима да расправљају своје личне зајевнице. Прво се, дакле, морају задовољити већи, јавни интереси, па тек онда мањи, лични, а то је сасвим и разумљиво и оправдано. Зато овај пропис — § 311 II Кз. и наређује да се прво мора свршити поступак по делу које је предмет клевете, па тек онда поступак по делу клевете.

Треће, у интересу економије поступка, јер законодавац хоће, кад се појаве основи да се мора водити поступак и по делу које је предмет клевете, да се доказни поступак

⁹⁾ *Ibid*, 154.

по оба дела обави истовремено и о истом трошку и то пред судом који извиђа теже дело, па да се утврђено чињеничко стање као готов материјал употреби у поступку по делу клевете, и да се на тај начин поступак што брже обави, па самим тим да буде и што јевтинији. А уколико је правосуђе брже и јевтиније, утолико је и боље и ефикасније, јер је брза помоћ, двострука помоћ.

Четврто, тек сада долазе тужилац и оптужени и то на равној нози: и један и други имају у личном спору да употребе готов доказни материјал из оног јавног спора који је водила Држава. Ко буде био у праву, тај мора победити, јер му сама Држава даје доказ за то, даје му своју извршну пресуду о истинитости, односно неистинитости инкриминисаних израза. Ако пак Држава из буди којих разлога не би хтела или не би могла да пружи парничарима такву пресуду, њима остаје пуна слобода да расправе свој сукоб у личном спору: тужиоцу остаје неограничено право да тужи а оптуженоме пуна слобода да се брани и да своје наводе докажује свим доказним средствима.

3) Најпосле, г. Вукчевић каже, да прави смисао прописа §-а 311 II Кз. није расветљен, да ниједна теза о томе питању није сигурна и да је о истоме дискусија и неизбежна и потребна.¹⁰⁾ Ми напротив налазимо да је смисао §-а 311 II Кз. сасвим јасан и да му није потребно никакво нарочито објашњење, особито после одлуке Касационог суда Кре. бр. 68/34. Али кад г. Вукчевић и поред тога тражи објашњења о значењу овога прописа, готови смо да му их пружимо.

Пропис §-а 311 II Кз., поред осталог, значи и то, да за обустављање поступка по делу клевете није потребно, да је пре почетка суђења по делу клевете подигнута пријава за дело које је предмет клевете, већ је довољно да се та пријава или саопштење учини и у току претреса по делу клевете. Да је то тачно, служе као докази:

1^о) Сам текст §-а 311 II Кз. који изречно прописује и ово двоје:

а) да се поступак по делу клевете мора обуставити докле се не заврши поступање по делима која се гонe по званичној дужности и у томе није постављено никакво ограничење, што значи да се тако мора поступити у сваком конкретном случају;

б) да се мора донети прво одлука по делима која су предмет клевете, па тек онда одлука по делу клевете, јер је изречно условио доказивање истинитости клевете претходним доношењем правоснажне одлуке по делима која су предмет клевете, што значи да се у сваком случају кад је допуштено и изводљиво гоњење оклеветаног лица мора

¹⁰⁾ Ibid, 154.

претходно донети одлука по делима која су предмет клевете, да би се могла донети одлука по самом делу клевете. Законски текст у овоме смислу тако је категоричан, да не трпи никаква отступања.

Ако би се пак стало на гледиште г. Вукчевића, тј. да се пресуда по делу клевете може донети и пре но што се оконча процес по делу које је предмет клевете, оптужени би био лишен могућности да докажује истинитост својих навода у свим оним случајевима у којима пре отпочињања суђења по делу клевете не би постојала и пријава за дела која су предмет клевете. Међутим таквим тумачењем дошло би се до тога да би пропис §-а 311 I Кз., који начелно допушта доказивање истинитости клевете, у свим тим случајевима остао без своје примене. А тако што ваљда није имао у виду наш законодавац кад је редиговао овај законски пропис — § 311 Кз. Зато верујемо да ни г. Вукчевић не би ни часа бранио гледиште које је изнео у своје чланку да је имао у виду ову чињеницу која се јавља као непосредна логичка последица његова тумачења овога законског прописа.

2^о) Сам факат да смо ми већ имали у §-у 212 IV Срп. каз. законика сличну одредбу оној коју садржи § 191 Нем. крив. законика, тј. да се по делу клевете обуставља поступање само у случајевима ако је већ поднета пријава за дела која се гоне по службеној дужности, да је та одредба била унета у пројекте од 1910, 1911 и онај од 1922 године, и, најпосле, да је та одредба сасвим избачена из пројекта од 1926. год., као и из свих каснијих, и да је место ње дошла она коју садржи § 311 II Кз., јасно и непобитно доказује, да наш законодавац нарочито није хтео да усвоји начело садржано у §-у 212 IV Срп. каз. законика, односно у §-у 191 Немачког каз. законика, или рецимо, ону из чл. 77 Закона о штампи, већ је хтео да отступи од тога начела и да усвоји ново, тј. оно које садржи § 311 II Кз. А да је § 311 II Кз. нова и, према томе, различна одредба од оне из § 212 IV Срп. каз. зак., односно из чл. 77 Закона о штампи, јасно се види из Експозеа Владина делегата који о другој алинеји §-а 311 Кз. дословце каже да је „добрио нов важан одељак о начину доказивања“⁽¹⁰⁾.

3^о) Фактичка немогућност да се у пракси изведе оно што предлаже г. Вукчевић, наиме, да се пресуда по делу клевете изрече ако пре суђења није подигнута пријава, а да се при томе не повреде позитивне законске одредбе. Тако:

¹⁰⁾ Експозе г. д-р Душана Субошића о предлогу Казненог законика одржан у седници секције законодавног одбора 27—IV—1926 године. Државна штампарија. Београд 1926, стр. 12 (објашњење §-а 303 који одговара §-311 Кз.) Експозе је истовремено објављен у: Архиву за правне и друштвене науке (1926), стр. 349 и д. и Полицији (1926), стр. 414 и д.

а) по §-у 89 Ксп. суд је дужан да пријави државном тужиоцу свако кривично дело које се гони по службеној дужности које сам опази или које му буде пријављено или за које сазна на који други начин;

б) по §-у 95 Ксп. суд пред којим се обелодани дело дужан је, нечекајући предлоге државног тужиоца, одмах започети извиђај и извршити све за то потребне радње, па затим записнике о учињеним извиђајима што пре послати државном тужиоцу;

в) по §§-има 3 и 100 Ксп. суд је дужан да записнички узме реч од оптуженога по делу клевете о свима околностима, како оним које га терете, тако и о оним које иду у његову одбрану, па следствено и његову изјаву којом тврди да су инкриминисани изрази истинити и доказе које подносе у ту сврху;

г) најпосле, по §-у 311 II Кз. поступак по делу клевете мора се одложити докле се не доврши поступак по делу које је предмет клевете и које се гони по службеној дужности.

Ако се сад сви ови прописи међу собом логички повежу долази се до тога, да суд који извиђа и суди дело клевете и кад би имао правне могућности, рецимо, кад би § 311 II Кз. гласио онако како мисли г. Вукчевић, он опет не би имао фактичке могућности да изрече пресуду по делу клевете, јер без списка не би могао судити, а списе неодложно мора послати државном тужиоцу — § 95 III Ксп. Ако пак списе не би хтео послати државном тужиоцу тиме би учинио дисциплинску кривицу из чл. 26 II т. 1 Закона о судијама редовних судова, јер би повредио своју дужност коју му изречно налаже § 89 Ксп., а затим могао би доћи и под удар §-а 393 I Кз., ако би за то време дело приватног тужиоца застарело и он због тога остао некажњен или би на који други начин онемогућио истрагу против себе (бекством итд.). Према овоме, ако би се стало на гледиште г. Вукчевића, оно се у пракси не би могло извести (јер се претпоставља да судије својим радом не би вређале закон и себи стварале кривице) пре но што би се изменили ови законски прописи, а то је у исто време и најбољи доказ, да је то схватање наш нови Кривични законик у своје пропису §-а 311 II Кз. сасвим напустио и усвојио ново према коме је подесио и све горе споменуте законске одредбе.

4^о) Одлука Касационог суда Кре. бр. 68/34, јер је у њеном доношењу учествовао као претседник већа г. др. Душан М. Суботић, који је био један од тројице редактора пројекта од 1926 у који је друга алинеја §-а 311 Кз. први

пут унета;¹¹⁾ који је као Владин делегат тај пројект бранио пред Закондавним одбором Народне скупштине; који у својој Експозеу поднесеном Народној скупштини за ту одредбу изречно каже да је „нов важан одељак о начину доказивања“, и који је, према свему томе, био најпозванији да каже шта је законодавац хтео кад је донео ту одредбу.¹²⁾ Ово утолико пре што је г. Суботић израдио, поред осталог, и целу главу XXV: *Злочини против части*, законски текст и мотиве пројекта од 1910 г., који је пројект послужио као основа за израду садашњег новог Крив. законика.¹³⁾

5^о) Мишљење истакнутог криминалисте и једнога од редактора новог Кривичног законика, г. д-ра Метода Доленца, професора Кривичног права у Љубљани, који коментаришући § 311 II Кз. стоји на истом становишту по овом питању на које је стао и Касациони суд у својој одлуци Кребр. 68/34.¹⁴⁾

6^о) Сам факат да нема ниједног законског прописа на који би се могло ослонити супротно гледиште, што је уосталом и сам г. Вукчевић изречно признао,¹⁵⁾ служи као неопорив доказ о тачности горе истакнутог мишљења.

7^о) Исто тако у прилог истакнутог мишљења говори и то што нема ниједног озбиљног приговора који би му се могао упутити, јер, као што смо у почетку видели, замјерке г. Вукчевића су нетачне, пошто су засноване на стварно нетачним претпоставкама.

8^о) Најпосле, у прилог овога мишљења иду и разлози целесходности, разлози правне политике, који су увелике допринели да наш нови Кривични законик отступи од старог начела садржаног у §-у 212 IV Срп. каз. зак. и чл. 77 Закона о штампи и да усвоји ново начело које је изражено у §-у 311 II Кз. Ти су разлози углавном ови:

Ако би се стало на гледиште г. Вукчевића и оно које садржи § 212 IV Срп. каз. зак., дошло би се до тога, да се с обзиром на функције државног тужиоца по Закону о судском кривичном поступку и Закону о државном тужиоштву спор по делу клевете у великом броју случајева не би могао окончати без поновљења спора. Наиме: У време суђења по делу клевете није било пријаве за дело које је предмет клевете и суд донесе пресуду по тужби приватног тужиоца

¹¹⁾ Према томе, нетачно је тврђење г. Вукчевића да је одредба II одељ. §-а 311 Кз. први пут унесена у пројект од 1922 г. (l. c., 151), јер те одредбе нема у томе пројекту, што се јасно види из његова текста.

¹²⁾ Архива Мин. правде: *Досије Кривичног законика*.

¹³⁾ *Пројект и мошиви Казненог законика за Краљевину Србију*, Б., 1910, стр. VI.

¹⁴⁾ Доленц: *op. cit.*, 392.

¹⁵⁾ Вукчевић: *l. c.*, 152.

без обзира на наређење §-а 311 II Кз. После завршеног процеса по делу клевете и сасвим независно од изречене пресуде, државни тужилац подигне тужбу против приватног тужиоца за дело које је било предмет клевете и ствар се оконча пресудом. Ако ове две пресуде не би биле у својој суштини истоветне, а оне по §-у 311 II Кз. не морају бити истоветне, јер је тај пропис пресуду по делу клевете учинио зависном од пресуде по делу које је предмет клевете али не и обрнуто,¹⁶⁾ — онда би се по делу клевете морао поновити поступак у смислу §-а 362 т. 3 Ксп., пошто би о истом делу и са истим доказима постојале две различите пресуде. А из тога јасно излази, да се поступак по делу клевете која садржи обележја дела која се гоне по службеној дужности, не може окончати све дотле докле се правоснажно не оконча питање тих дела која се гоне по службеној дужности. Стога би у таквим случајевима пресуда по делу клевете у ствари престављала једну привремену одлуку, а изрицати привремене пресуде било би нецелиходно. Сваки спор треба тако расправити, да се он оконча једном за свагда. А то је у оваквим случајевима могућно једино онако како прописује § 311 II Кз. и како је узео Касациони Суд у својој одлуци Кре. бр. 68/34.

Према свему реченом, гледиште Касационог суда у одлуци Кре. бр. 68/34 о смислу §-а 311 II Кз. не само да је најтачније и најлогичније, већ је оно једино могућно мишљење о овоме питању с обзиром на садашње стање нашег позитивног законодавства.

Будимир Плакаловић, судија окр. суда за град Београд

ВРСТЕ ПРЕСУДА У ГРАЂАНСКОМ ПРОЦЕСНОМ ПРАВУ

По законуку о судском поступку у грађанским парницама имамо ове пресуде: коначну, делимичну, међупресуду, пресуду на основу одрицања, на основу признања, због изостанка или пропуштања и допунску пресуду, — дакле седам разних врста пресуда.

I Коначна пресуда

По § 486 г. п. п., чим је правни спор према резултату проведене расправе и изведених доказа дозрео за коначну одлуку, суд има да донесе одлуку *пресудом*, која се зове коначна зато што се њоме спор, пред дотичним судом, де-

¹⁶⁾ Тако и Доленц: *op. cit.*, 392.

финитивно расправља. Коначном пресудом се одлучује само главно питање, да ли постоји или не постоји право одн. правни однос истакнут у тужби, противтужби и међупредлогу за утврђивање (§§ 331 и 354 од. 2.). Овом пресудом се *мериторно* решава предмет спора, а сва остала споредна питања, у која долазе и сви процесни приговори, решавају се закључком.

Када је, по § 251 г. п. п. више парница, између истих лица, спојено у једну заједничку расправу, — а што се свечини ради олакшања и убрзања поступања и смањења парничних трошкова, — тада ће се, ако је само једна од тих спојених парница дозрела за одлуку, донети коначна, а не делимична пресуда. Ово је прописано у § 486 од. 2. г. п. п.

II Делимична пресуда

Сваки парничар који у грађанској парници тражи заштиту својих права, која су му призната у материјалном праву, има интереса да што пре дође до пресуде. Установом делимичне пресуде, том интересу парничара, законодавац изилази у сусрет, до највише могуће мере. Тако, по § 487 од. 1., ако је један део тужбеног захтева или ако су од више захтева, изнесених у истој тужби, некоји од њих услед изричног признања или иначе дозрели за коначну одлуку, *онда суд може* у погледу тога дела захтева, односно тих захтева, одмах закључити расправу и донети пресуду. Зато што се овом пресудом не исцрпљује цео тужбени захтев, који је предмет спора, као што је случај са коначном пресудом, већ се њоме решава само један њен део, ова се пресуда и зове *делимична пресуда*.

Делимична пресуда ће се изрећи и онда када је при поднесеној противтужби (§ 94), само захтев тужбе или противтужбе дозрео за одлуку. Разуме се по себи да се мисли на случај када је, по § 251 расправљање и по тужби и противтужби спојено у заједничку расправу. Ово је један изузетак од правила изложеног у § 486 од. 2. о коме је било речи код коначне пресуде. Али, пре него што веће донесе делимичну пресуду, није потребно да по § 256 од. 1. опозове закључком, наредбу о спајању тужбе и противтужбе у заједничко расправљање, јер баш тиме што се изриче делимична пресуда самим тим се признаје да је ово расправљање и даље остало заједничко. Супротно би се морало учинити када би постојао случај из § 486 од. 2. где би се наредба о спајању више парница, пре доношења коначне пресуде по једној од њих морала опозвати.

Ако туженик приговором истакне ради пребијања противтражбину, коју он има према тужиоцу, тада се може изрећи делимична пресуда само у погледу тужбеног тражења, и то ако противтражбина не стоји у правној вези с утуже-

ном тражбином. Дакле, делимична пресуда се не би могла изрећи у погледу утужене тражбине, ако би ова стајала у правној вези са противтражбином истакнутој приговором. То јасно излази из § 487 од. 3. Овим се хтело спречити одуговлачење изрицања пресуде у погледу тужбеног тражења, које би могло настати истицањем приговора пребијања и тиме, што је омогућено да се у погледу дозрелог тужбеног тражења изрече делимична пресуда, у овоме је се потпуно успело.

Ако би наступио случај да се у погледу тужбеног тражења изрече делимична пресуда, тада би се расправа о истакнутој противтражбини, без прекидања, наставила. У овом случају морала би се акта спора преписати, јер као што ћемо видети, делимична пресуда је самостална пресуда и она се може, засебно, побијати правним лековима. Само тако би се могло доћи до овог двоструког поступања, пред разним судским инстанцијама, у исто време, а по једном истом спору. Судбина противтражбине истакнуте приговором одлучиће се коначном пресудом. Ако је коначном пресудом захтев ради пребијања одбијен, тада је судбина истог тиме решена. Али, ако се противтражбина у целости или делимично уважи, у коначној пресуди мора се изрећи да је тражбина досуђена делимичном пресудом, у целости или делимично, пребијањем, измирена. На овај начин ове две пресуде, делимична и коначна, доводе се у правну и логичну везу. Али, ако би делимична пресуда добровољно или путем проведеног извршења ради намирења, била извршена, или би била у току извршења, тада би, по предлогу туженика, у првом случају суд дозволио противизвршење (§ 44 од. 3. зак. о извршењу и обезбеђењу), а у другом случају обуставу започетог извршења (§ 41 од. 3. истог закона).

Противтражбина истакнута приговором ради компензације, и када би ова износила више од утужене тражбине може се досудити само до висине и до износа утужене тражбине. Али, ако би се и преко тога износа противтражбина досудила, тада тај вишак, који прелази преко тражбине изнете у тужби, не би, по § 507 од. 1. могао задобити правноснажност и као таква не би могла бити извршни наслов (§§ 1 и 2 бр. 1. зак. о извршењу и обезбеђењу). Овај вишак би се морао утужити засебном тужбом и на тај начин, у погледу њега, дошло би се до правноснажне пресуде.

Које се тражбине могу компезирати, то питање је решено у материјалном праву, на име, у §§ 903, 904 и 905 срп. грађ. зак. Што се тиче ликвидности тражбине, као услова за компензацију, то питање има да се реши по процесуалном, а не материјалном праву, јер као што *Др. Хуго Верк* (стр. 207) каже: „Нетом, дакле, наш грађански парнични по-

ступак дозвољава да се настави без прекидања расправа о истакнутој противтражбини, ако је расправа о тужбеном тражењу дозрела за одлуку, значи да тај закон чистоћу тражења истакнутог за пребијање схваћа у нетом истакнутом процесноправном смислу, и да се зато нека тражбина изнесена у циљу пребијања има сматрати чистом нетом њезино доказивање није ни теже ни замршеније од доказивања утуженог тражења са којим би се имало пребити.“ — Јасно је онда да ће се нека тражбина у поступку у коме вреди доказна теорија сматрати неликвидном, док ће се иста та тражбина у поступку са слободним судијским уверењем, сматрати ликвидном. Дакле, чисто питање процесног, а не материјалног права.

Делимична пресуда у погледу правних лекова и извршења сматра се као самостална пресуда. Разуме се, да поступак по правним лековима, пред позивним и ревизијским судом, неће зауставити поступање по оном делу спора, који није обухваћен делимичном пресудом. Ово двоструко поступање пред судовима разних инстација, по једном истом спору, у исто време, може се омогућити, као што је једаред већ напоменуто, преписом аката спора.

Ако суд, доносећи делимичну пресуду, није у могућности да у делимичној пресуди одмах одлучи и о трошковима, тада се у пресуди има изрећи у колико се одлука о томе оставља, за доцнију, коначну пресуду — § 154 од. 2.

Последње питање, у вези са делимичном пресудом, јесте да ли се делимична пресуда изриче по предлогу странака или по службеној дужности. Ово питање је интересно због тога, што се у законнику о томе не говори ништа, већ се само каже „суд може“. Према оваквој законској стилизацији, изгледа, за изрицање делимичне пресуде није потребан предлог странака, те би се иста имала изрећи увек, када би то суд нашао за потребно. Али, ако су један део тужиоачевог захтева или неки од више тужиоачевих захтева, дозрели за коначну пресуду, услед одрицања тужбеног захтева, онда би се делимична пресуда изрекла на основу тога одрицања само по предлогу — § 490 од. 2. Поставља се, такође, питање да ли ће се по предлогу изрећи делимична пресуда, ако су један део тужиоачевог захтева или неки од више тужиоачевих захтева дозрели за коначну пресуду, услед изричног признања? Исто, као и код одрицања и овде би се делимична пресуда изрекла, само по предлогу, мада ово није у § 490 изрично казано, јер се не може претпоставити друкчије, у толико пре што се у § 491 каже, да се пресуда на основу признања изриче по предлогу ако тужени „сасвим или од чести призна тужбени захтев“, па када то важи за коначну пресуду, нема никаквог разлога

да се тако не поступи и када је у питању делимична пресуда, која је у погледу пресуђеног захтева, такође, коначна.

Према овоме, дакле, делимична пресуда се изриче по предлогу странака и по службеној дужности, што ће увек зависити од тога на основу чега се сама пресуда изриче. Тако, када је у питању одрицање или признање једног дела тужиоцевог захтева или неког од више тужиоцевих захтева, тада се делимична пресуда може изрећи само по предлогу.

Закључак којим се одбија предлог за изрицање делимичне пресуде спада у закључке којим се управља парницом, те се не би могао самостално нападати рекурсом — § 256. Обрнуто, ако би била донета делимична пресуда тамо где јој није било места, она би се због тога могла, са успехом, нападати призивом.

III Међупресуда

Према § 489, ако је у којој парници оспорен који тужбени захтев и у основу и у износу, а расправа је само односно основа захтева дозрела за одлуку, онда може суд најпре о основу захтева донети пресуду. Та пресуда зове се *међупресуда*. Исто тако може се међупресудом, пре одлуке о главној ствари, одлучити у случајевима §§ 331 и 354, о томе да ли постоји или не постоји неки правни одношај или право, чим је расправа дозрела за одлуку о том питању — (од 2. § 439). Дакле, у првом одељку цитираног прописа говори се о правном основу тужбеног захтева, а у другом одељку о правном односу или праву, о којима се има одлучити међупресудом. Пример за први случај би био, када би тужени у парници за накнаду штете оспорио, постојање основа из кога би произлазила његова одговорност накнаде штете, и износ тражене штете. За други случај би имали пример када би тужени у парници за наплату дуга који потиче из уговора о најму, оспорио постојање односа службе између тужиоца и туженог и сам износ траженог дуга. У првом случају међупресудом би се утврђивало постојање основа из кога резултира одговорност за накнаду штете, а у другом случају правни однос, из кога би резултирала одговорност туженог за плаћање дуга. Као што се види питања која има да се расправе међупресудом утичу прејудицијелно, на решење главне ствари, те се ова по томе разликује од делимичне пресуде, а с обзиром на ову њену особину боље би било да јој је дато име прејудицијелне пресуде, него ли међупресуде. Разуме се, да када је у питању међупресуда на основу § 489 од. 2. — дакле, правни однос или право — тада се по § 331 од. 2, не може ставити предлог за доношење међупресуде, ако се о предмету оваквог предлога: а) може расправљати само по посебном поступку, који је искључиво прописан за предмете те врсте

(постојање брачног односа —) и б) ако се томеprotиве прописи о стварној надлежности суда — (ако би за спор био надлежан судија појединац окружног суда, а за предмет предлога веће окружног суда —). Ови предлози по § 354 могу се стављати у току целе усмене расправе, дакле, све до закључења исте.

Међупресуде се сматрају, у погледу правних лекова, самосталним пресудама, исто као коначне и делимичне пресуде. Дакле, могу се, самостално, нападати призивом и ревизијом.

Ако буде уложен призив или ревизија против међупресуде којом се одлучује о постојању или непостојању правног основа тужбеног захтева, дакле, по од. 1. § 489, тада ће се, даље расправљање по тужби, зауставити све док међупресуда не буде постала правноснажна. У осталим случајевима, т. ј. у случајевима из од. 2. § 489, расправљање о главној ствари наставиће се, без обзира на изјављени призив или ревизију против међупресуде. Али, и тада суд може наредити да се до правноснажности међупресуде, заустави расправљање о тужби, само у том случају, ако је међупресудом изречено, да не постоји правни одношај или право, које је битно за одлучивање о главној ствари.

Кад се има у виду да и питања из од. 2. § 489 прејудицијелно утичу на главну ствар, онда је неразумљиво зашто суду није императивно забрањено даље расправљање по тужби, до правноснажности међупресуде, којом се констатује да правни однос или право, који су били предмет међупресуде, не постоје. Али, и ако је заустављање расправљања по тужби, у овом случају, остављено нахођењу суда, судови ће, свакако, држећи се логике самих ствари, увек ово заустављање расправљања наређивати. Јер, нашто даље расправљање по тужби, ако је у нашем примеру, међупресудом изречено, да однос службе између тужиоца и туженог не постоји. Шта више, у случају правноснажности међупресуде ово расправљање по тужби, које би се проводило, било би излишно, у правом смислу речи. Против наредбе о заустављању даљег расправљања по тужби, нема места правном леку. Све ово изилази из од. 3. § 489.

Ако би се међупресудом, било да је изречена на основу од. 1. или од. 2. § 489 констатовало да правни основ тужбе, правни однос или право, који су предмет међупресуде, не постоје, тада би тиме и судбина целог спора била коначно решена и међупресуда би имала карактер коначне пресуде. У оваквој пресуди увек би се морало решити и питање парничних трошкова, пошто се то питање не би могло оставити, по § 154 за доцнију пресуду, јер доцније пресуде у, овом случају не би ни било.

Предлог за доношење међупресуде може стављати како

www.tuzilaц тако и туженик (§§ 331 и 354) и то без пристанка противника. А да ли ће се међупресуда донети то зависи од нахођења суда, који се, при решавању овога питања, има руководити, искључиво, убрзањем поступка, као и процесном економијом, чиме се штите интереси парничара, чија је жеља да што пре дођу до пресуде.

IV Пресуда на основу одрицања

Ако се тужилац на првом рочишту или на усменој спорној расправи изречно одрече свога захтева, тада ће се, по предлогу туженика, тужбено тражење одбити пресудом на основу одрицања — § 490. Значи да закон претпоставља и такву једну апсурдну и нелогичну ситуацију, да се тужилац одриче тужбеног захтева, а тим одрицањем не повлачи и саму тужбу. Јер, ако се одрицањем тужбеног захтева повлачи самим тим и тужба, — што би било и природно и логично, — тада овој и оваквој пресуди не би ни имало места. Али како изгледа ова нам пресуда стоји на расположењу, за једну немогућну, неприродну и нелогичну правну ситуацију, — која по здравој логици никада неће ни наступити, — а то је да се тужилац одриче тужбеног захтева, а саму тужбу не повлачи. На име тужилац у тужби представи да му Петар дугује из уговора о најму 1.000 дин. и у истој, као свој тужбени захтев, предложи да суд Петра пресудом осуди, да му плати дужних 1.000 дин. На првом рочишту или на усменој спорној расправи тужилац изјави да се одриче свога тужбеног тражења т. ј. да не тражи да суд Петра пресудом осуди да му плати дужних 1000 дин., а при том не изјави да повлачи тужбу. Према оваквом стању, значи, могућна је тужба без тужбеног захтева, пошто се тужилац може овога захтева одрећи не повлачећи тужбу. Обрнута ситуација није могућна, јер се са повлачењем тужбе, у исто време, повлачи и тужбени захтев. Све ово изводи се из од. 2. § 332 у коме стоји: *„Кад се тужилац у исто време одрече тужбеног захтева, може и без туженикова пристанка, повући тужбу до закључења усмене спорне расправе“*. Али, када је тужба на овај начин повучена онда о пресуди, у опште, па ни о пресуди на основу одрицања не може бити ни речи. По од. 6. § 332, таква се тужба не може поново подигнути али повлачење тужбе са одрицањем тужбеног захтева, не значи пресуђену ствар, пошто овде никакве пресуде није ни било, нити је могло бити. Ово би дало право туженику на екцепцију, коју би могао истаћи у новом спору, али која не би била такве природе да спречи отпочињање и вођење новог спора. Суду није наложено да се о постојању ове екцепције, по службеној дужности, стара, те ће је он узимати у обзир сама када буде истакнута, и то као екцепцију материјалног, а ен процесног права.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.unilib.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Кад је по § 332 од. 2. (arg. a contrario) могућно одрећи се тужбеног захтева, а да се тужба не повуче, јер за ту ситуацију по § 490 и јесте установљена пресуда на основу одрицања, онда се оправдано може поставити питање шта преставља једна таква тужба, која нема тужбеног захтева јер је исти одрицањем тужиоца повучен? Управо може ли се замислити, било и као један апстрактан појам, лишен реалног постојања, да постоји тужба без тужбеног захтева? На жалост по § 332 од. 2. и од 6. (arg. a contrario) и § 490 на ово питање се мора одговорити потврдно, али тиме цело питање неће бити решено. На име § 321 који говори о томе шта мора да садржи једна тужба, текстуелно каже: „Тужба се подноси припремним поднеском, који треба да садржи опредељено тражење као и у појединостима кратко и потпуно навођење чињеница, на којима се оснива захтев тужиоцев у главним и споредним стварима.“ Значи, у овом пропису нема ни помена о томе да тужба може постојати и ако иста нема тужбеног захтева, већ напротив тужбени захтев чини суштину и битност саме тужбе. Овим је, — разуме се потврдно, — одговорено и на питање да ли између цитираних прописа постоји контрадикција или не.

Пресуда на основу одрицања изриче се по предлогу туженика, те се поставља питање шта ће бити ако се на првом рочишту или на усменој спорној расправи тужилац одрекне тужбеног захтева, а туженик не предложи доношење пресуде на основу одрицања?

Др. Хуго Верк (стр. 211) каже, да ако се тужилац на првом рочишту одрече тужбеног захтева, а туженик не предложи доношење пресуде на основу одрицања, онда ће судија туженику наложити да одговори на тужбу — што значи, према овоме, да се поступак, нормално, наставља. Тако исто Др. Хуго Верк тврди да ако је се тужилац одрекао тужбеног захтева писменим поднеском или на судском записнику изван спорне усмене расправе, суд ће о овоме обавестити туженога, али то не утиче на наставак расправе. „Туженик је у праву, — како каже исти писац, — да предложи да се донесе пресуда на основу тога одрицања и ради тога спорна усмена расправа има да се одржи и поред тога што се је тужилац на наведени начин одрекао тужбеног захтева“. Али, писац је пропустио да нам каже шта ће бити, ако тужени и на усменој спорној расправи, и поред одрицања тужбеног захтева, не стави предлог да се ова пресуда донесе, а то је најважније у овој ствари?

Свакако да се неће моћи донети пресуда на основу одрицања, због недостатка туженикова предлога. Такође се неће моћи донети ни коначна пресуда, јер је услов за доношење исте да је проведена расправа и изведени докази (§ 486)., чега овде нема. Даље, коначну пресуду, у оваквој

ситуацији није могућно донети и због тога што би се тиме повредило начело диспозиције странака, изражено у § 501, а донешење коначне пресуде ниједна странка не предлаже. Зато би најприродније било, у сличној ситуацији наредити мировање поступка, по § 234, зато што странке, и ако су дошле на рочиште, неће да се упусте у расправљање, или још тачније, неће да се упусте у расправљање онако како је то законом прописано и како то природа самог спора захтева. У сваком случају донети коначну пресуду по једној тужби, која нема тужбеног захтева, јер је исти повучен, мени изгледа правно немогућно, а и нелогично.

Др. Драг. Аранђеловић (II књ. стр. 174 и 175) друкчије решава ово питање. На име, он каже ово: „Ако се је пак тужилац одрекао тужбеног захтева, а није изречно повукао тужбу, а ни туженик није ставио предлог да се донесе пресуда на основу одрицања, онда ће се узети као да је тужба повучена (јер, најзад, то одговара и природи ствари: ко се одрече тужбеног захтева жели тиме да повуче тужбу) и неће се доносити пресуда на основу одрицања него ће се изјава о повлачењу ставити у записник, а о евентуалном предлогу тужениковом за накнаду трошкова одлучује се закључком (§ 332 ст. 5).“ Не може да се усвоји ово решење *Др. Аранђеловића*, јер се оно противи § 332 од. 2., по коме може бити одрицања тужбеног захтева и без повлачења тужбе, о чему сам говорио. Ништа није логичније него да се узме да је тужилац одричући се тужбеног захтева повукао, истовремено, и тужбу, и онда се не би појављивао никакав спор и ствар би била решена онако како то предлаже *Др. Аранђеловић*. Али, као што је истакнуто, такво решење би се прогивило § 332 од. 2. и 6. Значи у овом питању мора се или бити тачан интерпретатор законског текста и постати нелогичан или обрнуто. Обадвоје у исто време искључено је.

У осталом када је могућно да се тужилац не повлачећи тужбу одрече тужбеног захтева, по § 332 од. 2. и 6., онда се, оправдано, може поставити и питање да ли једна тужба може да се поднесе без тужбеног захтева, па да ипак, буде пуштена у ток? По § 321 то не би било могућно, јер од тог тужбеног захтева зависи и апсолутна надлежност суда о којој се по званичној дужности води рачуна. Овим се враћамо на већ раније питање, када се тужба без тужбеног захтева не може подићи, како је онда могућно у току поступка одрећи се тужбеног захтева, а да се сама тужба не повуче?

Питање које сам третирао, верујем, неће имати примене у пракси, пошто мислим, да нико неће допустити себи ту нелогичност, да се одриче тужбеног захтева, а да у исто време не повуче и саму тужбу, те ће самим тим § 490 остати

без примене и тиме се јасно показати да се код нас логично мисли и да се у праву не трпе накарадне вештачке конструкције, које немају никаквог смисла ни значаја.

Одрицање тужбеног захтева, по законском тексту, може да се изврши само на првом рочишту и на усменој спорној расправи. Разуме се да се ово одрицање може извршити и пред одређеним и замољеним судијом. У првом случају, по предлогу туженика, пресуду на основу одрицања, донео би судија који руководи првим рочиштем, а у осталим случајевима веће.

Др. Аранђеловић (II књ. стр. 174) и Др. Верк (стр. 211) дају § 490 шире тумачење и сматрају да се одрицање тужбеног захтева може извршити пред призивним и ревизијским судом, усмено или писменим поднесцима, и тада би ову пресуду изрекао призивни односно ревизијски суд. За овакво мишљење не постоји основа у законском тексту и највероватније је да ће судови применити слово закона, таман онако као што у њему пише. То, у осталом, и јесте највећа гаранција грађанима, да се судови, у свакој прилици, држе само слова закона, јер је боље да закон, па и када је узан као што је овде случај, буде примењен, него да се ширим тумачењима иде у неизвесност.

У Пресуда на основу признања

Пресуда на основу признања ће се изрећи, ако туженик, на првом рочишту или на усменој спорној расправи, изрично призна сасвим или од чести тужбени захтев; и ако тужилац стави предлог да се оваква пресуда донесе — § 491. Пресуда на основу признања није пресуда формалне природе, као што је пресуда на основу одрицања. Јер чим се тужилац одрекне тужбеног захтева, а тужени стави предлог за донешење пресуде на основу одрицања, тада суд, не упуштајући се у испитивање самог спора, одмах ову пресуду доноси. Разуме се да ова пресуда, као и све друге пресуде, донете под другим условима и околностима, представља пресуђену ствар. Што се тиче пресуде на основу признања, ту ствари друкчије стоје. Према § 362 чињенице које тврди једна странка, не треба доказивати, у колико их је противна странка изреком признала у којем поднеску, у току парнице на усменој расправи или у записнику одређеног или замољеног судије. А, да ли ће чињенице, које се сматрају утврђене на следећи начин бити довољне да служе за основ једне пресуде, то зависи од слободне оцене суда. У испитивање истинитости чињеница које једна странка, на изложени начин призна, суд се не може упуштати, већ те чињенице има сматрати за доказане и на основу њих да изрекне пресуду. Према томе, ако такво чињенично стање не би могло служити, као основа за примену законских прописа,

што сачињава правну страну пресуде, тада се не би изрицала пресуда на основу признања. У том случају поступак би и даље текао својим током и тужилац би, коначном пресудом, био одбијен од тужбеног тражења. Дакле, није довољно да имамо признања извесних чињеница, па да одмах, по предлогу, донесемо пресуду на основу признања, већ је, поред тога нужно, да признате чињенице могу служити као основа за примену прописа материјалног права. У противном ова пресуда се не може изрећи.

Ако тужилац не би ставио предлог да се изрече пресуда на основу признања, тада би поступак текао даље и изрекла би се коначна пресуда, у којој би се признате чињенице, без икаквих других доказа и испитивања, узеле за доказане.

Потпуно и делимично признање, које мора бити чисто и јасно, може бити подлогом за изрицање пресуде на основу признања. Квалификовано признање овде не би могло доћи у обзир, јер самим тим што је квалификовано оно није чисто и јасно, те би се исто имало оценити у коначној пресуди.

Онај који чини признање треба да је, по материјалном праву, овлашћен да слободно располаже са правом на које се ово признање односи или да има потребна одобрења од власти, ако су иста у даном случају потребна. Поред тога признању треба да има места по материјалном и процесном праву, јер тамо где су та признања искључена (§ 114 гр. зак.), као и тамо где се чињенице морају испитивати по службеној дужности, — признању нема места па, према томе, ни пресуди на основу таквог признања.

У коме стадијуму поступка може да се учини признање, па да се изрече пресуда на основу признања, то питање се у потпуности поклапа са истоветним питањем код пресуде на основу одрицања тужбеног захтева и све констатације учињене тамо вреде и овде. Такође, и питање ко доноси пресуду на основу признања, у потпуности се изједначује са истоветним питањем код пресуде на основу одрицања тужбеног захтева.

(свршиће се).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Др. И. Матијевић, судија — Београд

АДВОКАТСКО ЗАСТУПАЊЕ У ГРАЂАНСКИМ ПАРНИЦАМА.

(свршетак)

III. Пуномоћије адвоката (парнично пуномоћије).

И у случајевима у којима је прописано принудно заступање адвокатом странка има право да бира кога ће између више адвоката, из свога или другог места, изабрати за свога заступника у парници. Она може истовремено изабрати и више адвоката и поверити им заступање у истој парници (§ 143 ст. 3). Изабраном адвокату странка мора издати прописано пуномоћије²⁹⁾ (парнично пуномоћије)³⁰⁾ без кога адвокат не може да ради за странку.

Пуномоћије адвокату мора се дати писмено: али не у некој нарочитој форми³¹⁾. Само изузетно оно се може дати и усмено³²⁾ на судски записник, ако странка лично приступи суду³³⁾ на рочиште (§§ 131 ст. 3, 545 бр. 2 Грпп.). То важи и за опозив (отказ) пуномоћија.

Писмено пуномоћије може се дати или у форми јавне или у форми приватне исправе³⁴⁾. За појам јавне исправе меродавни су прописи §§ 388 и 389 Грпп.

Адвокат коме је издато пуномоћије мора код прве парничне радње коју предузима у парници (§ 195 ст. 2 Грпп.) доказати, да је овлашћен на заступање, и то изворним (оригиналним) пуномоћијем или његовим овереним списком (§

²⁹⁾ То важи и за сиромашну странку којој је додељен адвокат (§ 167 Грпп.; § 27 ст. 4 За.). Адвокат коме сиромашна странка није хтела да изда прописано пуномоћије није дужан заступати је (В. Аранђеловић I стр. 158; Neumann I стр. 498 и прим. 3 у којој су наведена и противна мишљења). — Изузетак: Ако је странци, на основу § 165 бр. 4 Грпп., постављен за заступника неки чиновник суда или државног тужиоштва, није потребно издавање таквог пуномоћија (Neumann I стр. 499).

³⁰⁾ По *Werku* (стр. 91) парнично пуномоћије је једнострани правни посао на основу којег се неко овлашћује да предузима парничне радње за другог. — Оно је само доказна, а не диспозитивна, исправа, јер се уговор о упномоћивању може закључити и усмено. Писмено парнично пуномоћије је само исправа, коју властодавац издаје пуномоћнику, да се основом исте може исказати као пуномоћник (*Werk* стр. 93 по *Tillschu* стр. 242). — Другим речима: пуномоћије је исправа коју једнострано издаје властодавац, на основу раније (усмено или писмено) склопљеног уговора о опумоћивању, да му она служи као легитимација, за то да је овлашћен на заступање (V. поближе *Tillsch* стр. 242 и 243).

³¹⁾ В. § 1008 огз.; § 610 ОСрп. Гр. 3. — В. и *Neumann* I стр. 498 прим. 1а.

³²⁾ В. Аранђеловић стр. 150 прим. 437. — Ако странка (властодавац) није суду лично позната, суд ће морати најпре установити њену истоветност (*Zuglia* стр. 280 прим. 2).

³³⁾ Среском или зборном. — *Zuglia* стр. 208 прим. 3; *Горшић* стр. 441

³⁴⁾ Аранђеловић I стр. 151; *Zuglia* стр. 210.

131 ст. 1 Грпп.), па и онда ако је код суда опште познато да то овлашћење постоји или ако противна странка не приговара; чак ако она изрично и признаје, да оно постоји³⁵⁾.

Према томе тужитељ односно његов адвокат мора пуномоћије поднети суду већ у тужби, а тужени у одговору на тужбу³⁶⁾. Ако то не буде учињено суд ће адвокату, који је био дужан поднети пуномоћије одредити рок³⁶⁾ да то накнадно учини (§ 107 Грпп.).

Ако он то не учини т. ј. у том року или у опште не поднесе пуномоћије или поднесе непрописно пуномоћије (н. пр. пуномоћије издато неадвокату у случајевима принудног заступања адвокатом), као и у случају када се недостатак не може уклонити, суд ће (т. ј. претседник већа) одбацили тужбу односно одговор на тужбу (§ 139 ст. 2 Грпп.)³⁷⁾. То ће имати за последицу као да тужба односно одговор на тужбу нису били уопште ни поднети. Ако се недостатак опазити тек у току поступка суд ће морати цео проведени поступак прогласити ништавим (§ 108 Грпп.).

Ако поднето пуномоћије има формалних недостатака који се могу уклонити, суд ће по службеној дужности наредити, да се они уклоне и за то одредити примерен рок (§ 183 Грпп.)³⁸⁾.

За доказну снагу издатог пуномоћија важе прописи о доказној снази исправа уопште (§§ 388 и след. Грпп.). Но ако је пуномоћије дато приватном исправом, па се посумња о истинитост пуномоћија, може суд³⁹⁾, по предлогу или по службеној дужности, наредити, да⁴⁰⁾ се поднесе од стране суда или јавног бележника оверено пуномоћије (§ 131 ст. 2 Грпп.)⁴¹⁾. Сумња мора бити основана (оправдана)⁴²⁾. Да ли је та сумња заиста оправдана, то има да оцени суд према приликама појединога случаја. Проста изјава противне странке, да она сумња у истинитост пуномоћија, није довољна. Она треба да наведе и конкретне чињенице, које оправдавају

³⁵⁾ Аранђеловић I стр. 151; *Werk* стр. 94. — Тако и *Fr. Beantw.* к § 30а. Грпп.

³⁶⁾ Тај рок не може се продужити (преклузивни рок) § 192 Грпп.

³⁷⁾ Против таквог закључка допуштен је рекурс (§ 610 Грпп.).

³⁸⁾ Овде треба сходно применити наређење § 60 Сп.

³⁹⁾ Дакле, веће (а не претседник већа). — Тако и *Fr. Beantw.* к § 30 а. Грпп.

⁴⁰⁾ Против такве наредбе нема места правном леку.

⁴¹⁾ Наш закон није преузео другу реченицу другог става § 30а по коме се поменуто наређење не примјењује, „ако се ради о пуномоћнику адвокату или јавном бележнику који је суду познат и он потврди истинитост потписа позивом на своју заклетву“. Зашто ова одредба није преузета није објашњено у Образл. пројекта.

⁴²⁾ *Neumann* I стр. 501.

њену сумња и чине ју вероватном⁴³). Таква сумња биће оправдана нарочито у случајевима када је у пуномоћију што прецртано, остругано или иначе избрисано (§ 329 Грпп.).

Налог ће издати ономе лицу које је било дужно да поднесе пуномоћије т. ј. адвокату (§ 131 стр. 11).

У парницама у којима је прописано принудно заступање адвокатом⁴⁴) суд мора по службеној дужности у сваком стању поступка пазити на недостатак пуномоћија;⁴⁵) и то без обзира на замерку противне странке (§ 260 Грпп.), па чак и ако се она изрично одрекне, да се због тога жали⁴⁶).

Само изузетно суд може допустити⁴⁷) и адвокату који није уопште поднео или није поднео прописно пуномоћије, да за странку привремено предузме поједине парничне радње, једну или више њих, чије предузимање не трпи одлагање⁴⁸) (§ 114 Грпп.), уколико се не ради о парничним радњама, којима се покреће поступак⁴⁹). Но пре него што то дозволи, суд може наредити, да „лице које није поднело пуномоћије“, дакле адвокат, претходно обезбеди противну странку за штету и трошкове који би могли настати услед предузимања те парничне радње⁵⁰). Висину обезбеђења, које треба положити у смислу § 158 Грпп, одређује суд по својој слободној оцени⁵¹). Истовремено суд мора дотичном лицу (адвокату) наредити да накнадно поднесе пуномоћије за извршење парничне радње (парнично пуномоћије⁵²) и дотле чекати за издавање наредбе или одлуке по предмету, на основу предузете парничне радње. Закључак о томе није потребно доставити странци у чије је име адвокат радио⁵³),

⁴³) Н. пр. ако потврди да потпис на пуномоћију није потпис лица које он означаје и истовремено преда, ради упоређења потпис тога лица на некој другој исправи.

⁴⁴) То важи и за призив (§§ 559, 561 ст. 3), ревизију (§§ 559, 600 бр. 4) и рекурс (§ 614 ст. 2 Грпп).

⁴⁵) В. §§ 139, 565 бр. 7, 571 бр. 5, 588, 598 Грпп. — Тужба због ништавости: § 623 бр. 2. — В. *Neumann I* стр. 489 и 499.

⁴⁶) *Аранђеловић I* стр. 149, 157; *Zuglia* стр. 218 прим. 1 и 2; *Neumann I* стр. 429, 499.

⁴⁷) Посебним закључком, против кога, било да се захтев уважава или одбацује, нема места засебном правном леку (§ 190 ст. 3 Грпп.).

⁴⁸) Зато јер су везане на рок, пошто се ради о доказу који би се могао изгубити или чије би извођење било отежано, јер би се његовим одлагањем нанела странци штета и сл. — В. *Neumann I* стр. 518; *Skedl* стр. 348 прим. 35.—

⁴⁹) Тужби, молби за издање платног налога, отказу и сл. — В. *Neumann I* стр. 518; *Werk* стр. 95.

⁵⁰) Не и за трошкове и штету, који су настали неовисно од те парничне радње, који нису с њоме у каузалној вези.

⁵¹) Против таквог закључка нема места засебном правном леку (§ 140 3 Грпп).

⁵²) *Neumann I* стр. 520.

⁵³) *Neumann I* стр. 520.

јер све дотле, док не буде поднето пуномоћије, радње које предузимље адвокат не вреде као радње дотичне странке.

Ако странка односно адвокат у одређеном року поднесе прописано пуномоћије, поступак ће се наставити где је стао пре подношења пуномоћија⁵⁴). Ако одређени рок⁵⁵) безуспешно протече, суд ће даље поступити без обзира на предузету парничну радњу⁵⁶) т. ј. као да та радња није била у опште ни предузета⁵⁷), а противној странци, ако она то буде тражила, досудити трошкове и штету, који су јој проузроковани дотичном парничном радњом (§ 140 ст. 2 Грпп.), и то против лица коме је такво предузимање било допуштено (*falsus procurator*⁵⁸), Одлуку о таквој накнади суд ће изрећи у форми закључка, који се може побити и засебним правним леком (рекурсом).

За одлуку о томе није прописана усмена расправа;⁵⁹) али суд ће моћи саслушати заинтересована лица и провести потребна извиђања ради утврђивања претпоставака за своју одлуку и величине настале штете и трошкова. *Falsus procurator* не може се бранити, да је радио у име странке, на основу усмено датог му овлашћења, од кога је странка без разлога одустала ускративши да му да писмено пуномоћије⁶⁰).

IV. Обим и дејство парничног пуномоћија издатог адвокату.

Док се пуномоћнику из реда неадвоката може издати или парнично пуномоћије т. ј. пуномоћије које га овлашћује на вођење одређене парнице, од њеног почетка до краја, или пуномоћије које га овлашћује само на предузимање појединих (одређених) парничних радња (§ 135 ст. 1 Грпп.)⁶¹), дотле се адвокату може издати само парнично пуномоћије⁶²),

⁵⁴) *Neumann* I стр. 519.

⁵⁵) Који се не може продужити (§§ 192, 198 Грпп.).

⁵⁶) Ако је зато потребан предлог сачекаће предлог. У оваквом случају моћи ће се поднети пуномоћије све док не буде стављен такав предлог, дакле, и после одређеног рока (§ 109 Грпп.). — *V. Neumann* I стр. 520.

⁵⁷) Може се, дакле, издати и пресуда због изостанка — *Neumann* I стр. 519.

⁵⁸) *Neumann* I стр. 521; *Pollak* стр. 155; *Аранђеловић* I стр. 159 прим. 468.

⁵⁹) *Neumann* I стр. 521; *Аранђеловић* I стр. 159.

⁶⁰) У таквом случају *falsus procurator* моћи ће регресном тужбом тражити накнаду од странке по чијем је налогу радио. — *Neumann* I стр. 521.

⁶¹) *V. Pollak* стр. 154.

⁶²) За поједину парницу или за све будуће парнице (генерално пуномоћије). — *Fr. Beantw.* к. § 31 бр. 1; *Аранђеловић* I стр. 152 (прим. 443).

без обзира дали се ради о парницама у којима је прописано принудно заступање адвокатом или о парницама у којима такво заступање није прописано⁶³); јер закон у том погледу не разликује једне парнице од других.

Спорно је каква је правна важност пуномоћија, која је издато адвокату само за поједине парничне радње. По једнима оно се мора сматрати *ex lege* парничним пуномоћијем⁶⁴). Напротив по другима⁶⁵) треба узети, као да оно није у опште издато. Нама изгледа тачније ово друго гледиште, јер се адвокату може издати само парнично пуномоћије што у овом случају није учињено, а не може се узети, да се у овом случају ради о ограничењима која би по § 134 Грпп. била без правног дејства. Осим тога оно би се противило и јасној вољи (намери) странке, која није хтела овластити адвоката, да за њу води парницу, него само да предузме поједине парничне радње.

Обим парничног пуномоћија, без обзира да ли је оно издато адвокату или неадвокату, одређен је законом (§ 132 Грпп.). Напротив за обим пуномоћија за поједине парничне радње меродавни су, у колико није у Грпп. што друго наређено, садржина пуномоћија и наређења грађанскога права⁶⁶). Адвокату издато парнично пуномоћије овлашћује га по сили закона⁶⁷) (§ 132 Грпп.): 1) Да поднесе⁶⁸) и прими тужбу⁶⁹) и да врши све парничне радње, које се тичу парнице⁷⁰), рачунајући овамо и оне, које проузрокују противтужба, тужба због ништавости или тужба за обновљење⁷¹), даље предлог за привремене наредбе као и тужбе у смислу § 117 Грпп.;

⁶³) *Fr. Beantw.*, к. § 31 бр. 1: *Neumann I* стр. 503; *Pollak* стр. 163; *Аранђеловић I* стр. 152 (прим. 439 и 440). — Напротив *Skedl* (стр. 54, 324) у парницама у којима није прописано принудно заступање адвокатом адвокату се може издати пуномоћије и за поједине парничне радње.

⁶⁴) Тако н. пр. *Skedl* стр. 208; *Cannstein* стр. 87; *Аранђеловић I* стр. 152 (прим. 440).

⁶⁵) Тако и *Neumann I* стр. 503.

⁶⁶) §§ 1007, 1008, 1010, 1011 орз; §§ 613, 614, 616 Срп. Грпп. 3. — *Аранђеловић I* стр. 153

⁶⁷) Т. ј, без обзира на садржину парничног пуномоћија и уговор између властодавца и адвоката. — Но странка га може овластити и на друге правне радње, осим оних у § 132 Грпп., у ком ће случају, за такво овлашћење, бити меродавни прописи грађанског права (§ 135 стр. 2 Грпп.), — *Neumann I* стр. 502; *Sperl* стр. 211; *Skedl* стр. 323; *Werk* стр. 91.

⁶⁸) Писмену или усмено на записник.

⁶⁹) Све доставе морају се вршити на руке адвоката (§ 291 ст. I Грпп.).

⁷⁰) Признање чињеница, признање истинитости неке исправе, измена, допуна или проширење тужбе, употреба правних лекова и сл. — *Neumann I* стр. 504.

⁷¹) Ово је у нашем закону изрично споменуто. — Другије у § 31 бр. 1 а. Грпп. Стога су за наше право без важности противна мишљења, које наводи *Werk* на стр. 85.

2) да склапа поравнања⁷²⁾ о предмету парнице, да призна противникове захтеве, да се одрече захтева које је ставио његов властодавац, уколико није у томе ограничен (§ 134 Грпп.); 3) да издејствује привремене наредбе; 4) да захтева извршење ради обезбеђења и намирења⁷³⁾ и да предузме све радње које се у том поступку покажу као потребне⁷⁴⁾; 5) да прими досуђене трошкове од⁷⁵⁾ противне странке; и 6) да издато парнично пуномоћје, како за поједине парничне радње тако и за отсеке поступка, пренесе на другог адвоката или адвокатског приправника, који је код њега запослен и има услове за замењивање предвиђене у § 133 Грпп. За оне парничне радње за које није прописано принудно заступање адвокатом⁷⁶⁾, може поставити и друге заменике. Под „другим заменицима“ закон несумњиво подразумева адвокатске приправнике који нису код њега запослени; али по нашем мишљењу, нема запреке да то буду и друга лица⁷⁷⁾.

Заменик предузима парничне радње не непосредно у име властодавца, него у име адвоката, кога замењује (као субмандатар опуномоћенога адвоката⁷⁸⁾). Према томе за трошкове заменика одговара адвокат, који га је овластио на замењивања § 25 ст. 2 За⁷⁹⁾, а за штету странци која би настала из тога замењивања опуномоћени адвокат (§ 16 ст.

⁷²⁾ Судска и вансудска (*Neumann* I стр. 505). — Али не и да склопи поравнање (уговор) о избраном суду и да изабере избране судије (*Fr. Beantw.* к § 31 бр. 3; *Neumann* I стр. 504 прим. 11; *Werk* стр. 85).

⁷³⁾ И да заступа властодавца у поступку по тужбама поводом извршног поступка (§§ 21, 34 до 37 Ип.). — Тако и *Fr. Beantw.* к § 31 бр. 4; *Neumann* I стр. 505; *Werk* стр. 86 (В. и друкчија мишљења у прим. 23 код *Neumanna* I стр. 505).

⁷⁴⁾ Али не и да заступа властодавца у поступку извршења против њега. — За ово је потребно посебно пуномоћје (*Neumann* I стр. 505; *Zuglia* стр. 211 прим. 9 а).

⁷⁵⁾ Али не и главни предмет пресуде. (*Neumann* I стр. 505; *Zuglia* стр. 212 прим. 10).

⁷⁶⁾ Уколико се не ради о парницама лица у § 129 Грпп. (В. *Neumann* I стр. 493).

⁷⁷⁾ Само то не смеју бити надриписари. — *Neumann* I стр. 506; *Werk* ст. 88; *Zuglia* стр. 20 — По *Zuglia* (ст. 211 прим. 211) адвокат може у наводним случајевима, пренети пуномоћје и „на своје намештенике, који нису адвокатски приправници“; по *Neumann* (I стр. 506 прим. 18) може га пренети на адвокатске приправнике „који нису по закону на замењивање овлашћени“; по *Werk* (стр. 88) може поставити заменике „без икаквог ограничења било у субјективном било у објективном правцу“, нарочито „чиновнике своје писарнице који нису адвокатски приправници“. — В. и *Sperl* стр. 228; *Pollak* стр. 162; *Skedl* стр. 316.

⁷⁸⁾ Тако *Neumann* I стр. 506; *Pollak* стр. 163. — Друкчије: *Skedl* (стр. 217) по коме је „заменик заступник странке, а не опуномоћеног адвоката“. Стога да он ступа у директни однос са странком, којој сам одговара за проузрочену јој штету његовим заступањем, и од које може тражити и трошкове. — Слично и *Sperl* стр. 228.

⁷⁹⁾ Само ако се они не би могли наплатити одговара сама странка (§ 25 ст. 2 За).

3 За), а не заменик. Заменик одговара само опуномоћеном адвокату, и то регресно, за штету коју је адвокат морао платити своје властодавцу. Адвокат може у свако доба опозвати овлашћење за замењивање које је дао своје заменику⁸⁰⁾ што је такођер још један доказ, да је заменик у директном правном односу према опуномоћеном адвокату а не странци.

Обим напред наведених овлашћења, осим оних по 2) и 3)⁸¹⁾, не може се уопште ограничити. Према томе свако ограничење наведених овлашћења било би без правног дејства како према адвокату, тако и према противној странци, без обзира дали јој је оно било саопштено или је на други начин за то сазнала⁸²⁾.

Напротив овлашћења под 2) и 3), као и она под 4)⁸³⁾, моћи се не само ограничити, него и потпуно искључити. Али да то има правно дејство не само према адвокату, него и према противној странци, мора бити изражено у пуномоћију и противној странци „нарочито преко парничног суда до знања стављено“⁸⁴⁾. Правно дејство таквог ограничења важи ће, дакле, према противној странци од дана саопштења.

Парничне радње које предузима адвокат на основу парничног пуномоћија, у колико су предузета у границама тога пуномоћија односно ограничења према § 134, имају према противној странци исто правно дејство, као да

⁸⁰⁾ Тако *Neumann I* стр. 507. — И у погледу овога, другог је мишљења *Skedl* (стр. 317). који и поред свога гледишта, да је заменик заступник странке „а не адвоката“ (в. прим. 77), сматра да пренос пуномоћија на заменике може опозвати само опуномоћени адвокат, а не странка; јер се према §§ 31 и 32 (наши: §§ 132 до 134) парнично пуномоћије у погледу овлашћења за његов пренос не може ограничити, па би се могућношћу опозива пренетог пуномоћија заобишао тај пропис. Стога, да је опозивање заменичког пуномоћија од стране саме странке могућ само тако, да она истовремено опозове цело парнично пуномоћије (в. прим. 21 код *Neumann* (I стр. 507).

⁸¹⁾ А то су овлашћења наведена у § 132 бр. 2 и 3 Грпп — Спорно је да ли се то односи и на овлашћење наведено у § 132 бр. 4. Јер у § 31 Грпп. та је тач. садржана у тач. 3, коју су редактори нашег закона поделили у тач. 3 и 4, не изменивши истовремено и § 134, који је остао једнак §-у 32 а. Грпп. — По *Zuglia* (стр. 212 прим. 1 к § 132) овамо спада и тач. 4. Тако и *Горшић* стр. 451. (*Werk* стр. 91 не говори о томе). И ми делимо исто мишљење. — Несагласност постоји и између тач. 1 и 3 §-а 132, јер је у овим тачкама реч о привременим наредбама, а у § 134 је реч само о тач. 3 (а не и о тач. 1). Ми мислимо, да је меродавнија тач. 3, што значи да је допуштена могућност ограничења по § 134.

⁸²⁾ *Аранђеловић I* стр. 153

⁸³⁾ С обзиром на наведено у прим. 80.

⁸⁴⁾ Нарочита форма за то није прописана. То ће се моћи учинити писменим поднеском, преписом записника, преписом пуномоћија и сл. *Zuglia* стр. 213 прим. 2: *Neumann I* стр. 503; *Pollak* стр. 163; *Skedl* стр. 321).

их је предузела сама странка⁸⁵). Напротив парничне радње саме странке или другог пуномоћника (неадвоката), у парницама у којима је прописано принудно заступање адвокатом, биће правно неваљане, и ако није било замерке (§ 260 ст. 2 Грпп.⁸⁶). Јер поред адвоката странка не може у парници за коју је прописано заступање адвокатом, предузимати сама никакве парничне радње. Изузетак је предвиђен само у погледу „признања чињеница и других чињеничких изјава“, које може и сама странка, ако је дошла (суду, на рочиште) заједно са пуномоћником „одмах“ опозвати, допунити или исправити“ (§ 136). Претпоставља се, дакле, двоје: 1) да је странка дошла суду (на рочиште) са адвокатом, и 2) да „одмах“ опозове, допуни или исправи изјаву свога заступника (адвоката).

Закон не каже што подразумева под „одмах“. Да ли то значи одмах, непосредно пошто заступник учини изјаву или то може и до закључења дотичног рочишта или усмене расправе (§ 243 ст. 1 Грпп.) на којој је признање односно изјава дата. Из речи „одмах“ дало би се закључити, да се то мора учинити одмах т. ј. непосредно иза изјаве заступника. Нама ипак изгледа вероватније, да се то може и до закључења рочишта на коме је то уследило⁸⁷).

Под „признањем чињеница“ подразумева се не само признање неке чињенице или тврдње противникове, него и признање противниковог захтева; под „другим чинењичким изјавама“ и одрицање захтева⁸⁸).

Спорно је да ли може парничар са својим противником самостално закључивати поравњање. По једнима он то може, с обзиром на то што странка по § 134 Грпп. може ограничити пуномоћије у погледу овлашћења за склапање поравнања, као и с обзиром на пропис § 282 Грпп., који допушта могућност склапања поравњања и без учешћа заступника⁸⁹). Напротив по другима то није могуће с обзиром на пропис § 127 ст. 2). (аустр. § 26), пошто је и то процесуална изјава воље⁹⁰). Ми налазимо, да је исправније оно прво гледиште и то баш с обзиром на пропис § 134 Грпп.

⁸⁵) Аранђеловић I стр. 154. — Изостанак адвоката и повраћај у пређашње стање: *Zuglia* стр. 214.

⁸⁶) *Neumann* I стр. 488; и по њему *Горшић* стр. 442.

⁸⁷) Тако *Neumann* I 509 (у сумњи има да оцени судија по слободној оцени, да ли је изјава „одмах“ опозвана). — По Аранђеловићу I (стр. 144) може се то учинити „до свршетка усмене расправе на самој расправи“.

⁸⁸) Тако *Neumann* I стр. 509, 510; Аранђеловић I стр. 154 прим. 450; *Skedl* стр. 287. — Странка може исто тако и изјаву одрицања и „одмах“ опозвати (*Neumann* I 510 и прим. 3).

⁸⁹) Тако *Neumann* I стр. 486 (в. и Аранђеловић I стр. 145 прим. 411, који се не слаже са овим гледиштем); *Skedl* стр. 287. — То допушта и *Zuglia* стр. 214 прим. 2.

⁹⁰) Тако *Pollak* стр. 144.

V. Трајање парничног пуномоћија.

Парнично пуномоћије, по правилу, траје до довршетка парнице за коју је оно дато. Но оно може престати и пре тога: 1) услед опозивања пуномоћија од стране властодавца, 2) услед отказа од стране пуномоћника, 3) услед смрти адвоката, и 4) услед фактичне (телесне или умне) или правне неспособности адвоката за даље заступање у парници.

Напротив парнично пуномоћије⁹¹⁾ не престаје смрћу властодавца (§ 219 стр. 1 Грпп), ни променом у погледу његове парничне способности или његовог законског заступништва (§ 137 ст. 1 Грпп). Но правни заступник властодавца или нови законски заступник парнично неспособне странке, као и сам властодавац, могу у свако доба опозвати парнично пуномоћије (§ 137 ст. 2 Грпп.). Исто тако може и адвокат у свако доба одказати дато му пуномоћије не наводећи уопште за то разлога⁹²⁾.

У односу према противној странци властодавца, учињени опозив односно отказ пуномоћија имаће правно дејство, кад јој буде од стране властодавца поднеском⁹³⁾ „преко парничног суда“ јављено,⁹⁴⁾ да је пуномоћије престало, уколико отказ или опозив није учињен на усменој расправи у присуству противне странке или њеног пуномоћника односно законског заступника⁹⁵⁾; а у парницама у којима је прописано принудно заступање адвокатом кад јој буде к томе јављено и име ново постављеног адвоката.

У односу према властодавцу, у случају опозивања пуномоћија од стране властодавца, после саопштења опозива противној странци, а у парницама у којима је прописано принудно заступање адвокатом, после саопштења опозива пуномоћија и имена ново постављеног заступника, адвокат нити је дужан, а нити овлашћен да даље предузима било какве парничне радње за странку (властодавца).

У случају отказа пуномоћија од стране адвоката он је дужан и овлашћен још за месец дана да ради за властодавца само у толико, у колико је потребно да од њега уклони какву правну штету. Према томе у случају отказа пуномоћија, који мора такођер бити саопштен противној странци са евентуалном назнаком ново постављеног заступ-

⁹¹⁾ Дакле, не и пуномоћије за поједине парничне радње, које престаје и смрћу властодавца. — В. Аранђеловић I стр. 155 прим. 455; *Zuglia* стр. 215 уз § 137; § 1022 озг. и § 624 Срп. Гр. З.

⁹²⁾ Аранђеловић I стр. 144.

⁹³⁾ Који мора бити потписан од адвоката (§ 175 бр. 3 Грпп. — В. *Neumann* I стр. 514.

⁹⁴⁾ Но ново постављени заступник моћи ће и пре такве обавести предузимати парничне радње за властодавца на основу издатог му пуномоћија (*Neumann* I стр. 513).

⁹⁵⁾ *Zuglia* стр. 216 прим. 1.

ника (§ 138 ст. 1 Грпп.), адвокат је дужан радити за властодавца, у колико је његов рад потребан да од властодавца, уклони „какву правну штету⁹⁶⁾“, док властодавац писменим поднеском преко парничког суда, не јави противној странци, да је пуномоћје отказано, а где је прописано заступање адвокатом, док јој не јави и свога ново постављеног адвоката (§ 138 ст. 1 Грпп.), али ипак не дуже од месец дана. Другим речима: након протека рока од месец дана „после отказа“ адвокат нити је више овлашћен, а нити дужан, да ради за властодавца⁹⁷⁾ т. ј. у односу према властодавцу пуномоћје сасвим престаје, али у односу према противној странци, с обзиром на пропис § 138 ст. 1 Грпп. (уколико јој то није било саопштено са ев. назнаком ново постављеног заступника) оно и даље траје; што значи: да ће противна странка моћи против властодавца предузимати парничне радње као, да пуномоћје није ни било отказано.

⁹⁶⁾ Иначе одговара властодавцу за штету, коју би он претрпео услед његовог нерада (н. пр. ако не приступи на рочиште или се удаљи, па се услед тога изрече против властодавца пресуда због изостанка). — В. *Zuglii* стр. 217.

⁹⁷⁾ По *Zuglii* (стр. 217) „у парницама у којима је прописано заступање адвокатом, и по протеку рока од месец дана моћи ће странка вршити процесуална дела насрам пуномоћника у отказу, само што тај пуномоћник неће више одговарати спрам свога бившег властодавца, ако не буде хтео вршити за њ потребна парнична дела и ако властодавац услед тога претрпи правну штету“. — По *Neumann* (I стр. 515 прим. 6) и *Gorshu* (стр. 455) он је дужан и овлашћен предузимати парничне радње још за месец дана односно ако се ради о парницама где је законом прописано заступање адвокатом, док не буде постављен нови заступник. Но ова дужност даљег заступања правно престаје кад се властодавац одрекне заступања. — Према томе по мишљењу *Zuglii* адвокат био би овлашћен, али не и дужан, да ради за бившег властодавца и после протека рока од месец дана; а по *Neumann* и *Gorshu* у парницама у којима је прописана заступање адвокатом био би дужан радити за властодавца „док не буде постављен нови заступник“ односно „док се властодавац не одрекне заступања“. Ми се не можемо сложити ни са једним ни са другим мишљењем, јер закон изрично каже: „пуномоћник је дужан и овлашћен још за месец дана да ради“, чиме је речено, да после месец дана од отказа престаје не само дужност него и овлашћење пуномоћника да ради, и што би се могућност адвоката да ради и после тога рока често противила вољи странке, која није хтела да постави новог пуномоћника (адвоката), јер је хтела да наступе правне последице њеног нерада (пошто је свесна да мора изгубити парницу или из других разлога).

Примедба Уредништва. Чланак г. Др. *Машјевића*, стручно писан наишао је на веома леп пријем у правничким и адвокатским редовима. Ипак, остављајући увек пуну слободу писцима за њихова мишљења, Уредништво *Б р а н и ч* не може а да се не оглади од тврђења изнетих у примедби под 13 (*Б р а н и ч* за април стр. 196.) са напоменом: да Београдска адвокатска комора није тражила принудно заступање адвокатима, да је предлагала Министру правде одлагање новог поступка за територију Касационог суда у Београду, да је институција принудног заступања дошла из аустриског законодавства као многе друге институције независно од тражења адвокатског реда и да су тарифе које данас важе за

адвокатске послове, у случају да друкчије није уговорено, прегледане за сваку Комору и одобрене од надлежног Апелационог суда, после чега је тек дошла санкција Министра правде. Уговарање са странкама није законом забрањено, али како су адвокати по чл. 1. Закона о адвокатима јавни функционери, јер врше занимање јавног поретка и у своме раду подлажу контроли својих Комора као и јавности, то није могућ случај злоупотребе о којој писац на крају своје примедбе говори.

СУДСКА ПРАКСА

Реферати изасланика Министра финансија као доказ при тражењу обезбеђења. — (Мишљење Опште седнице Касационог суда од 21. априла 1934. год.).

Због неједнаког тумачења судова, да ли је реферат изасланика Министра финансија о извршеном прегледу, при тражењу обезбеђења на имовину одговорних лица, пуноважна исправа и, као таква, потпуни доказ и о материјалној одговорности лица, према којима се обезбеђење захтева, Министар правде тражио је о томе мишљење Опште седнице Касационог суда. По овоме питању Касациони суд дао је мишљење, да се реферат изасланика Министра финансија о нађеном стању при извршеном прегледу, не може увек сматрати као потпуни доказ о материјалној одговорности дотичног лица у смислу § 377. грађ. суд. пост. за Краљевину Србију. Судови при решавању обезбеђења, у сваком поједином случају имају се упустити у оцену доказне вредности тих реферата у погледу одговорности лица, према којима се тражи обезбеђење.

B.

Одобрена забрана и оправдана поравнањем пре отвореног поступка посредовања, има се извршити над дужниковом имовином.

Поверилац је представио суду да је по његовом тражењу одобрена забрана на примање — готов новац и хартије од вредности — његовог дужника као и на кауције у обвезницама ратне штете, да је ова забрана оправдана поравнањем 20. фебруара 1933. год. и да је дужнику отворен поступак посредовања 29. септембра 1933. год., дакле после свих горе обављених судских радњи, па је тражио да суд изда налог благајнама код којих се налазе узабрањена примања и кауције да му исте исплате дужне износе до висине његовог потраживања. Ово с тога што Уредба о поступку посредовања не спречава дужника да располаже са покретном имовином.

Суд је поступио по тражењу повериоца и издао је налог пом. благајнама да исплате узабрањена примања и предаду

обвезнице ратне штете које су служиле као кауција пом. повериоцу до висине његове тражбине, а то из разлога:

„Како је пом. поравнање, које има снагу извршне судске пресуде а у см. § 146. грађ. суд. пост. и §§ 854. и 861. грађ. зак. признато право поверилачкој страни и овим коначно утврђено право повериоца у погледу одобреног и удејствованог обезбеђења, то накнадно прибављено посредовање не може се простирати у назад и на оне правне послове који су коначно судском одлуком — поравнањем, које има снагу извршне судске пресуде, утврђени, — то се на основу изложеног има одобрити да се из узабраћеног примања исплати повериоцу остатак неизмирене тражбине ако за такву исплату не стоје никакве друге законске сметње, а по извршности овог решења“.

М. Г.

Недовољно таксирана тужба — жалба — на јавну продају, не може се оставити у архиву, по чл. 15. Зак. о таксама, већ се тужилац има позвати опоменом да допуну пошребну таксу. — Касациони Суд у Београду, Рек. 500 од 3. марта 1934. год.)

Тужила је поднела Окружном Суду у Јагодини жалбу на јавну продају њеног имања, извршену од стране органа Државне Хипотекарне Банке, и на овој жалби утиснула је само 5 динара таксе. — Суд је ову жалбу оставио у архиву као недовољно таксирану решењем Р-8/34, наставши:

„Према чл. 15. од III Зак. о таксама тужбе са недовољном таксом предате преко поште суд не по закону оставити у акта и како је наведена тужба — жалба недовољно таксирана, то се има оставити у архиву.“

Касациони Суд, примедбама III одељења Рек-500/34 поништио је ово решење са разлога:

„Погрешно је суд нашао да се према чл. 15. Зак. о таксама тужба бр. 18843 има оставити у архив као недовољно таксирана, јер се према овоме пропису имају оставити у архив, кад су недовољно таксирани, само жалбе и незадовољства противу одлука и решења судских, административних и општинских власти, као и тужбе противу одлука и решења ових власти.“

„Према § 502. грађ. суд. пост. међутим, тужба због неуредности јавне продаје не преставља тужбу противу какве одлуке или решења административне власти, већ редовну тужбу противу одређеног лица којом се пред судом заснива грађанска парница. Према томе суд је био дужан — кад је нашао да оваква тужба није довољно таксирана, да позове тужиоца да доплати таксу у смислу чл. 50. Зак. о таксама, па потом да по закону поступи“.

Иван Д. Петковић
секретар Касационог Суда
у Београду.

И бланко меница на којој је само акцепт шрасаша, може се амортизовати. — (Касациони суд у Београду, бр. 7683 од 31. октобра 1933. г.)

Сара Н. актом својим тражила је од суда да у смислу § 90. мен. закона преко *Службених Новина* огласи бланко меницу, на којој стоји само акцепт њеног дужника Саве Ш. за несталу а да је затим огласи за амортизовану и о томе јој решење изда. За доказ да је ову меницу имала понудила је заклетву.

Гњилански првостепени суд решењем од 19. септембра 1933. г. бр. 14941 одбио је молиљу од тражења, нашавши:

„Поднети менични бланкет, на коме је само преко лица написано: „Признајем Сава Ш. трг. из Г.“ не садржи потребне елементе менице, како то предвиђају §§ 1. и 103. мен. закона. нити је пак молилац у својој молби изнео главну садржину менице, те се не може овај бланкет сматрати меницом нити тражити амортизација менице по § 90. мен. зак.

„Пошто су поднети подаци недовољни и молилац није вероватним учинио да му је нестала меница, то се има од свога тражења одбити“.

По жалби молиоца Касациони суд у своје III одељењу примедбама бр. 7783 од 31. октобра 1933. г. поништио је ово решење нашавши:

„Кад је у § 16. од II мен. зак. посредно предвиђена бланко меница, која у саобраћају иначе циркулише као хартија од вредности и која се у моменту тражења наплате или каквог другог права проистичућег из менице као такве може појавити употпуњена и са пуним менично-правним дејством, онда је погрешно нашао суд да амортизацији бланко менице нема места по § 90. мен. закона, а са разлога што она не одговара условима из § 1. односно 103. мен. закона, јер питање да ли меница испуњава ове законске услове долази у оцену тек приликом остварења каквог права које из менице као такве проистиче, а што није случај са тражењем амортизације нестале менице“.

Иван Д. Петковић

Пропис § 134. Зак. о извршењу и обезбеђењу, који је ступио на снагу по § 4. Зак. о зашт. земљорадника, односи се и на извршења прошиву неземљорадника. — Касациони Суд у Београду Рек. — 476 од 1. марта 1934. т.)

Тужилац Аранђел у својој тужби на јавну продају његовог непокретног имања навео је поред осталог, да је извршна власт повредила пропис § 134. Зак. о извршењу и обезбеђењу, јер у огласу није назначен сат почетка јавне продаје, износ јемчевине и у чему се она могла састојати, и нису позвата друга лица која на имању имају каквог права, и да нису извршена саопштења у тач. 7. помен. прописа.

Кумановски првостепени суд решењем бр. 28010 од 12. јануара 1934. год. оснажио је јавну продају, а наводе тужбе одбацио, нашавши поред осталог:

„Да нема места позивању на прописе § 134. Зак. о извршењу и обезбеђењу који су по Зак. о заштити земљорадника ступили на снагу, јер дужник Аранђел није земљорадник, те се исти на продају непокретности других лица, сем земљорадника и не односе.“

Касациони Суд примедбама III одељења Рек. 476 од 1. марта 1934. год. поништио је ово решење нашавши:

„Према § 4. Зак. о заштити земљорадника, поред осталих прописа, ступио је на снагу и пропис § 134. Зак. о извршењу и обезбеђењу. По овом законском пропису, извршна власт, приликом продаје, дужна је у прогласу (огласу) означити сат почетка јавне продаје, јемчевину ако је има и у чему се састоји, позвати сва заинтересована лица и извршити саопштења по тач. 7. истог прописа.

„Како се из ове продаје — и огласа — не види да су испуњени сви ови нужни елементи, потребни да би се продаја правилно извршила, то је суд погрешно кад је ову продају прогласио за снажну, налазећи да нема места позивању на помен. пропис § 134. Зак. о извршењу и обезбеђењу, зато што жалилац није земљорадник. Овакво нахођење суда да за жалцоца не важи пропис § 134. пом. Зак. погрешно је јер се овај Зак. о извршењу и обезбеђењу не односи само на земљораднике, већ и на сва остала лица, као што се види из чл. 7. Уредбе о увођењу помен. Закона, па се према томе он имао и у овом случају применити.“

Иван Д. Петковић

Кад по меницама плативим по виђењу или на одређено време по виђењу није назначена и каматна стопа, онда висину каматне стопе одређује сам закон на 6%, и у оба случаја према од. III § 5. меничног закона камата тече од дана издања менице, ако није друкчије уговорено. — (Одлука Касационог суда у Београду од 24. октобра 1933. год. бр. 8513.)

М. Д. пуномоћник П. Ј. П. тужбом својом тужио је Ј. Д. и молио да га суд по кратком поступку осуди да његовом властодавцу плати 5.000.— дин, главног дуга са 6% год. интереса и то на суму од 5.000.— дин. од 14. јула 1931. год. а на суму од 900.— дин. од 15. марта 1932. год. па до наплате.

Охридски Првостепени Суд решењем својим 12. септембра 1933. год. Бр. 11572 осудио је туженог Ј. Д. да плати тужиоцу П. Ј. П. 5.000.— дин. главног мен. дуга са 6% год. интереса почев од 29. маја 1933. год. па до наплате.

Од тражења интереса и то на суму од 5.000.— дин. од 14. јула 1931. год. и на суму од 900.— дин. од 15. марта 1932. год. одбио је тужилачку страну, као тражења неумесног и недоказаног, са разлога:

„Поднетим меницама у оригиналу као јавним исправама доказана је обавеза дужника, односно доказано је да је рок по изложеној обавези протекао 19. маја 1933. год. када је тражево обезбеђење по овим меницама, пошто гласе по виђењу, те доспевају оног дана када се дужнику однесу на наплату. Па како тужилачка страна тражи да се тужена страна на испуњење поменути обавезе силом закона принуђи, то су тиме испуњени услови из §§ 449., 450., 453. и 454. грађ. суд. поступка те се тужена страна има осудити на плаћање дуга са 6% год. интереса од 19. маја 1933. год. па до наплате.

„Тужилац П. Ј. П. од тражења интереса од дана издања поднетих меница и то на 5.000.— од 14. јула 1931. год. и на 900.— дин. од 15. марта 1932. год. има се одбити, као тражења неумесног и недоказаног, а ово са разлога: што по меницама плативим по виђењу рок доспева оног дана када је тужилац тражио наплату т. ј. рок исплате је 19. маја 1933. год. када је поверилац тражио обезбеђење по овим меницама.

„У конкретном случају нема места примени ст. III § 5. мен. зак. по коме камата тече од дана издања, ако није друкше означено, са разлога, што § 5. мен. закона говори само о меницама плативим по виђењу или на одређено време по виђењу у којима је назначена и каматна стопа, која ако није друкче означена тече од дана издања менице.

„Из поднетих пак меница не види се да је уговорен и интерес, те се има узети да интерес тече од дана када је поверилац тражио обезбеђење

по истима, а то је 19. мај 1933. год. кога је дана судским путем тражио обезбеђење.

„Овако суд узима и по томе што интерес мораторни за менице плативе по виђењу не тече од дана издања менице зато што рок плаћања по меницама по виђењу не доспева на дан издања менице по виђењу, већ рок плаћања овим меницама по виђењу доспева у времену подношења тужбе § 33. мен. закона.

„Поред овога, баш и кад би се стало на друго гледиште било би у противности са §§ 34. и 35. мен. закона по којим одредбама доспелост менице по виђењу одређује се по одредбама које важе за доспелост менице на одређено време по виђењу, а то је дан акцепта или дан протеста § 34. мен. закона. Како у овом стучају акцепт није датиран а и протест није изискан то се у смислу пом. зак. наређења мора узети да је доспело плаћање по овим меницама на дан 19. маја 1933. год. када је поверилац тражио обезбеђење, те тужилац од тога дана има и право на мораторни интерес, јер овде није у питању уговорени интерес из § 5. мен. закона, већ мораторни“.

По жалби пуномоћника тужилачке стране Касациони Суд у Београду примедбама свога III одељења од 24. октобра 1933. год. Бр. 7513 поништио је горње решење Прв. суда са разлога:

„Погрешно суд узима да нема места примени става III § 5. мен. закона због тога што § 5. мен. зак. говори само о меницама плативим по виђењу или на одређено време по виђењу у којима је назначена и каматна стопа, која ако није другачије назначена тече од дана издања менице, а да у поднетим меницама тај интерес није назначен.

„Овакво схватање суда погрешно је, јер не стоји то да се § 5. мен. зак. односи само на менице по виђењу у којима је интерес уговорен. Напротив из овог прописа види се да се меницама по виђењу не може одредити да свота у њој назначена носи камату, али се из II одељка истог прописа види да се може и да не уговори тај интерес и онда његову висину одређује сам закон на 6%. И у једном и у другом случају према III одељку овог прописа камата тече од дана издања менице сем ако би то било другојаче уговорено.

„Прописи §§ 33., 34. и 35. мен. закона говоре о доспелости менице, дакле о року кад се меница има платити а не и о томе од кога дана тече камата на дужну меничну суму, за шта је меродаван поменути § 5. мен. закона“.

Саопштио:

Јован Д. Смиљанић
секретар Касационог суда
у Београду

Народна Банка може извршити и обезбеђивати своја потраживања према дужницима, и ако се налазе у поступку за посредовање. — (Касац. Суд у Београду — Рек. бр. 249 од 6. фебруара 1934. год.)

Народна Банка тражила је обезбеђење — прибелешку — на имање својих дужника Апостола, Матеја и Александра, доказујући тражбину меницом, а опасност протеклим роком.

Скопљански Првостепени Суд решењем бр. 45611 од 16. новембра 1933. год. одобрио је прибелешку према Матеји и Апостолу, а према дужнику Александру одбио је Народну Банку од тражења „пошто се именовани налази под поступком посредовања код овога суда — чл. 9. Уредбе о посредовању.“

По жалби Народне Банке Касациони Суд у своме III одељењу, примедбама Рек. бр. 249 од 6. фебруара 1934. год. поништио је ово решење наставши:

„Јер је суд погрешно нашао да поверилачка Народна Банка нема право на обезбеђење на имање свога дужника Александра зато што се овај налази у поступку за посредовање, заснивајући ову своју одлуку на пропису чл. 9. Уредбе о пост. посредовања.

„Напротив, кад је ова Уредба донета на основу овлашћења у чл. 6. зак. о заштити земљорадника од 19 децембра 1932. год., а овај закон у своме члану 7. предвиђа као изузетан положај Народне Банке у односу на земљораднике, онда се не може узети да Уредба, која проистиче из овога закона, може изменити овакав положај Народне Банке у односу на њене дужнике, кад се ови налазе у поступку за посредовање, не допуштајући више извршења и обезбеђења за наплату потраживања, која су по чл. 7. пом. зак. изузета од одредаба закона о заштити земљорадника.“

Иван Д. Петковић

Заинтересована лица могу у тужби истаћи своја права само противу прве јавне продаје, а не и противу друге јавне продаје извршене на штету и трошак купца са прве продаје.
— (Одлука Касационог суда у Београду од 13. септембра 1933. год. бр. 6007).

К. уд. Г. и С. Г. тужбама својим преставили су да је власт среза Поречког на дан 8. новембра 1932. год. извршила продају непокретног имања степ. дужника Р. Г. бив. трг. из Д. Милановца, наводећи, да је продаја неуредна, јер је продато имање својина њиховог мужа — оца пок. Б. Г., на коме продатом имању има право удова К. удовичко уживање, а тужилац С. Г. је наследник истог имања заједно са стециним дужником Р. Г.

Тужени извршилац ове продаје у одговору свом навео је, да су тужбе неумесне, јер је он извршио продају имања степ. масе Р. Г., која је решењем Неготинског првост. суда бр. 3438 од 14. фебруара 1927. год. узета у попис.

Окружни суд у Неготину решењем својим од 30. маја 1933. год. Бр. 3955 одбацио је жалбе — тужбе жалиље К. и жалиоца С. као неумесне, са разлога:

„Да је јавна продаја непокретног имања степ. дужника Р. Г. извршена на дан 6. новембра 1929. год. и да је ова продаја постала извршна, пошто на исту није било жалбе.

„Да је начелник среза Поречког решењем бр. 861 од 26. јануара 1930. год. одредио другу јавну продају за 10. март 1930. г. на штету и о трошку лициданта и купца И. К. П. трг. из Београда, § 484. грађ. суд. пост. пошто није хтео на позив извршне власти положити излицитирану цену купљеног имања на јавној продаји од 6. новембра 1929.

„Ова друга јавна продаја по жалби лициданта П. поништена је решењем окр. суда у Неготину од 18. новембра 1931. г. бр. 25607 сем у погледу парцеле — виноград у месту зв. „Варошки поток“ за коју је парцелу продаја постала извршна.

„Трећа јавна продаја одређена је за 7. новембар 1932. год. и тога дана је извршна.

„Жалиља К. напада ову трећу продају са разлога што је продато имање својина њеног мужа пок. В. и да она као његова удова има право удовичког уживања.

„Жалилац С. такође напада ову трећу продају са разлога, што он на продатом имању има право сувојине, пошто је он рођени брат степ. дужника Р. и ову су имовину заједно наследили од оца им пок. Б., те је по § 471. гр. суд. пост. Суд могао да узме у попис само део дужника Р. а не у његов део.

„Суд је оценио ожалбене наводе, на је нашао да су исти неумесни.

„Јавна продаја имања стецишног дужника Р. извршена је на дан 6. новембра 1929. г. и иста је извршена, пошто на исту није постојала жалба. Околност, што је после ове продаје одређена друга због тога што лицитант П. није хтео да положи излицитирану цену не даје право жалиоцима на жалбу, пошто је прва продаја према њима извршена и нова продаја интересује само купца на чију штету и трошак се ова нова продаја врши, — §§ 484. и 490. грађ. суд. пост.

Жалиоци су могли своја права да истакну само противу прве јавне продаје, не учине ли то, они су, по мишљењу овога суда, изгубили право да овим путем своје право траже и остварују“.

Ово је решење, по жалби жалиоца С. и К., Касациони суд у своме II одељењу, решењем својим од 13. септембра 1933. год. Бр. 6007, оснажио већином гласова:

Мањина налази:

„По § 22. грађ. зак. сваки ко има неко право од њега зависи да ли ће га и кад употребити или неће употребити. И ако га не може или неће да употреби зато само исто право не губи. Разуме се, он га не губи све док му то право не застари по одредбама главе IV грађ. зак. Према томе, и ако жалиоци нису своје право покренули пред стецишним судом, па ни приликом раније извршених продаја, то они нису то право изгубили све док им оно не застари, — те га могу и сада покренути. Па како је овде питање спорно, то се не може овако уз питање јавне продаје неспорним путем расправити. За то смо били мишљења да с обзиром на наведено ништимемо решење, да суд оцени ко је слабији, а ко јачи у праву, па да слабијег упуту на спор, а дотле застане са расправом питања о уништају продаје.“

Саопштно:

Јован Д. Смилјанић

ПРИКАЗИ

Споменица Мауровићу, прилози посвећени *Ивану Мауровићу* од пријатеља, другова и ученике о шесетогодишњини његова живота. Књ. прва. Београд 1934. стр. 555.

Пријатељи, другови и ученици г. *Др Ивана Мауровића* проф. Загребачког правног факултета, објавили су о шесетогодишњини његовога живота своје радове у горњој Споменици, која представља леп прилог како г. *Др Мауровићу* тако и нашој правној науци. Позив на сарадњу и прикупљање радова извршио је г. *Др Јован Штефковић*, адвокат из Београда, коме се има највише захвалити што је до Споменице дошло и што она садржи радове југословенских правника из сва три дела нашег народа, уз радове неколико угледних иностраних правника.

По обиму и квалитету радова ова Споменица премаша размере сличних споменица. Писци су имали пуну слободу у избору материја и у обради својих радова, те је сваки писац писао о ономе што му се нарочито свиђа.

Готово све гране правне науке у њој су заступљене. Тако П р а в н а политика следећим радовима: *Михаило П. Јовановић*: Наша нова кодификација, *Dr. Ernst Swoboda*: Probleme des Neuordnung des Privatrechts, *Dr. Jan Krčmář*: Metody právníckého bádání s ptačí perspektivou, *Dr. Egon Weiss*: Rechtsvergleichung, Rechtsgeschichte und bürgerliches Recht, *Животин М. Перућ*: Преливи (ниансе) у Праву, *Dr. Сшанко Франк*: О унификацији закона, *Сшеван Ладџа*: Будућност грађанског права, *Dr. Драгољуб Дранђеловић*: Изједначење грађанског права у Румунији. — Грађанско право: *Dr. Лазар Марковић*: Неколико напомена о Југословенском грађанском законнику, *Dr. Hans Sperl*: Grundschild und Zwangsversteigerung, *Dr. Нинко Перућ*: О заблуди, превари, принуди и менталној резервацији по Српском грађанском законнику, *Dr. Бертолд Ајзнер*: Приватноправни положај жене по данашњем праву Југославије и његово уређење у јединственом Грађанском законнику за Југославију. — Грађанско судски поступак: — *Dr. Чедо Марковића*: Уверење судије као мерило спорног износа тражбине, *Dr. Мирослав Муха*: Прилог легислативном уређењу надлежности судова другог и трећег степена осим парничних, *Dr. Фрања Горшић*; Порабна права у стечају, *Dr. Rudolf Sajovic*: Nove smere v razsodnem posturku. — Трговачко право: *Dr. Михаило Вуковић*: Право трговачке ретенције, *Dr. Видан О. Благојевић*: Берзански прим и судови, *Dr. Max Hachenburg*: Kritische Bemerkungen zu den Bestimmungen über die Gründung von Aktiengesellschaften nach dem Entwurf eines jugoslavischen Handelsgesetzbuches. — Weltaktienrecht? — Јавно право. *Dr. Данило Данић*: О административном уговору, *Слободан Јовановић*: Члан 116. Устава. — Кривично право: *Dr. Karl Wolff*: Scheinverbrechen, *Dr. Franz Gschnitzer*: Contra bonos mores-gegen die guten Sitten. — Историја права: *Dr. Ivo Milić*: Jus sepulchrale na rimskim natpisima i Solinu. Разно: *Dr. Фердо Шишић*: Из Штросмајерове кореспонденције 1862. год., *Обрад Б. Благојевић*: Адвокатски Бранич.

Због горњих радова овде објашњених Споменница Мауровићу заузима почасно место у збирци радова наших правника.

Унив. проф. *Dr. Михаило Лановић*: Увод у правне науке. Загреб, 1934. Наклада Југословенског накладног Д. Д. „Обнова“, стр. 435.

Загребачки Универзитет добио је недавно катедру за Енциклопедију права, па је требало спремити и уџбеник за овај предмет. Тај уџбеник јесте горње дело г. *Dr. Лановића* који овај предмет тамо предаје.

Енциклопедија права с правом се сматра као веома тежак наставни предмет. На самом почетку у правне студије треба студентима стручно али и елементарно преставити све оно што ће у току четири године рада научити. Не треба се упустити у опширна и сувише стручна излагања али се не сме силазити испод дозвољеног научног нивоа на нашим Универзитетима. Ту праву средину могу наћи само добри стручњаци, старији признати и познати професори права који ће и педагошки и научно ову важну правну материју тако преставити студентима, да их она заинтересује и уведе у правне науке, не застрашавајући их од огромности и комплексности правних проблема са којима се у току студија има да упознају.

Све ове особине садржи горње дело које је плод дугогодишњег пишевог искуства и озбиљних студија.

Књига је подељена у три дела: *присступ*, који садржи појам и поделу науке са објашњењима да је право наука којој је означен и развој, а све то служи као увод у правне науке; *основне правне појмове*, право као такво, правну власт, вољу у праву, основе државе, изворе права, тумачења права, појам и правне односе, физичка и правна лица; *опште правне појмове*, право државно, међународно, црквено, кривично, грађанско, управно, процесно.

У једној овако огромној енциклопедијској материји може се веома опширно дискутовати о пишевим закључцима, јер у томе је и преимућ-

ство овог дела, што отвара широм могућности за дискусије. То је суштина правне науке која није математика као што друштво састављено од јединки — предмет правних наука, није математичка формула.

Писац увек излаже своје мишљење, али оставља могућност да се оно побија баш оним материјалом који непристрасно износи. Илустрације ради за ово наше мишљење треба прочитати две партије из две супротне области права, ону, која се односи на државни устав где писац прилично опширно излаже доктрину о уставним и обичним заковима и судској контроли уставности закона и ону која се односи на грађанско право где је дата стручна и концизна оцена о личним и стварним правима, оба појма најшире схваћена.

Са Енциклопедијом г. *Др. Тарановског*, овај Увод у правне науке даје студентима као и свима онима који желе да се са правом упознају у великим потезима, основне ноције о праву, стручно и концизно у исто време, што је велика добит за нашу правну књижевност.

Др. Милан Владисављевић: Држава и међународна заједница. — Проблем јединства јавног права. Београд, 1934. год. стр. 171. Продаја у Издавачком и књижарском предузећу Геца Кон А. Д.

Писац је са овом књигом, која представља његову докторску дисертацију, добио докторску титулу на Београдском правном факултету а одмах иза тога, благодарећи највише овоме своме делу, почаствован је избором за доцента на Правном факултету у Суботици. То су први квалитети ове књиге која је према речима г. *Слободана Јовановића*, једног од чланова испитне комисије, једна од најбољих теза јавног права на Београдском правном факултету.

О самој тези дао је стручну оцену и приказ г. *Др. Ђорђе Тасић*, проф. Београдског правног факултета у Архиву за март 1934. годину веома се похвално о њој изражавајући, што је с погледом на стручност г. *Др. Тасића*, у овој области права, знак да горња књига заслужује највећу пажњу.

Упућујући читаоце на ово дело као и на стручну критику г. *Др. Тасића*, не можемо а да са симпатијом не поздравимо појаву овако стручног дела из пера једног младог правног писца од кога наука много очекује.

Ненад Ђорђевић: Закони, Уредбе и остали прописи издани од 1. децембра 1918. до 31. децембра 1933. год. — Азбучни преглед по предметима са податцима о обнародовању и са означањем неких посебних издања. Београд, 1934. Издање Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д. стр. 227.

Потребу за ову књигу објаснио је писац у предговору. Томе не би имало ништа да се дода, сем да се подвуче, да је непојмљиво и необјашњиво, да после више од 15 година државног живота, нисмо стигли да наставимо Зборник закона и уредаба, тако одлично уређиван од стране мале предатне Србије, како би на једном месту имали све оно што је важило и што важи данас на државној територији. Сем тога, ми немамо ни званичан садржај закона и осталих прописа јер Министарство правде то није ни до данас успело да објави. Међутим, и за неправника је јасно, да се без званичног садржаја и текста закона не може ни мислити на правилну примену закона.

Са садржајима из *Службених новина* састављеним по ресорима Министарстава и хронолошки, са садржајима на жалост прилично давно прекинутих г. *Боривоја Франшловића*, и г. *Др. Јанка Бедековића*, Преглед г. *Ђорђевића* био би последњи по реду и најпотпунији.

Свако ко је упознат са радом који је писац морао обавити приликом састава горњег садржаја, мора пишчев рад поздравити, јер он представља знатан добитак нарочито за правнике практичаре, адвокате и судије. Ипак, ако дође до другог издања књиге, што је неминовно с погледом на њену неопходност, чинимо следеће препоруке писцу, желећи, да му

идуће издање књиге буде без икакве замерке. Тако, препоручујемо писцу да свестраније консултује велика издања *Службених новина*, где су многи прописи изашли пре него што су објављени у малом додатку. Затим, да уз мали додаток увек консултује и велико издање *Службених новина*, где су многи прописи изашли који у опште нису објављивани у малом додатку. То нарочито с тога, што важност прописа објављених у великом издању настаје са даном објаве у овом издању. На пр. прописи везани за 6. јануар 1929. год. објављени су у великом издању *Службених новина*, а међутим исти прописи објављени су тек у малом издању Бр. 9. — IV, од 11. јануара 1929. год. што је уз навођење ових прописа требало назначити. Исто тако, коришћење чл. 6. Закона о заштити земљорадника од стране разних банака путем министарских решења објављивано је готово искључиво у великом издању. Први правилник о пензионерском фонду Београдске адвокатске коморе објављен је само у великом издању. Сем тога, верујемо да г. *Кон* — издавач, неће имати ништа против, да у другом издању г. *Ђорђевић* наведе, поред издања наших законика од стране г. *Кона*, несумњиво најзначајнијих у нашој држави, и друга издања, јер верујемо, да се тиме чини услуга онима који се књигом г. *Ђорђевића* служе а не штете интереси г. *Кона*. Морамо одмах навести, да г. *Ђорђевић* није објавио само приватна издања закона, сем издања г. *Кона*, и ако је објавио државна и министарска издања, што нарочито подвлачимо. Ова добронамерна критика верујемо да ће користити г. *Ђорђевићу*, коме желимо да ускоро објави и друго издање своје корисне књиге, како би у лавиринту закона и осталих прописа ми практични правници могли лакше да се снајемо са г. *Ђорђевића* књигом у руци.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

ЗАПИСНИК

XVII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду, одржане 25. априла 1934. г. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Заменик претседника Милан Драговић, чланови одбора: Савко Дуканац, Др. Рибар, Др. Стојић, Трипко Жугић, Др. Видан Благојевић, Влад. Симић, Милан Живадиновић, Лука Пешић, Драг. П. Ђорђевић, Младен Цинцар Јанковић, Сима Алкалај, Вој. Милошевић, Милорад Павловић, Др. Јанко Олип.

Извинили се: Претседник, Др. Драг. Јанковић, секретар, Љубиша Димитријевић и члан одбора Драг. Ивковић.

Заменик претседника Милан Драговић отвара седницу у 5 час. по подне и даје реч секретару Влад. Симићу да реферише по предметима дневног реда. По реферату секретара Симића доносе се ове одлуке:

По тражењу Остривоја Фртунића решено је да се актом позове да поднесе све доказе, који се по закону за упис у именик адвоката траже, као и да да изјаву о томе чиме се бавио од дана када је начелник срески из Приштине известио Комору у Скопљу да се Фртунић одселио из Приштине, т.ј.

од 21. X. 1932. год. па до дана тражења уписа у именик адвоката ове коморе.

Одобрава се Софији Д. Путник упис у именик адв. приправника на вежби код Др. Душана Путника, адв. у Београду.

Одобрава се Самуилу Караоглановићу упис у именик адв. приправника на вежби код Војислава Белеслијина, адв. у Београду.

Одобрава се Димитрију Лебедову упис у именик адв. приправника на вежби код Димитрија Љ. Павловића, адв. у Београду.

Одобрава се Миливоју Н. Михајловићу упис у именик адв. приправника на вежби код Јелене Ђорић Михајловић, адв. у Београду.

Одобрава се Станиславу Б. Поповићу, адв. приправнику прелаз из канцеларије Боре Л. Поповића у канцеларију Михаила Миликића адв. у Београду ради продужења вежбе.

Одобрава се Војиславу Обрадовићу, упис у именик адв. приправника на вежби код Драг. С. Петровића адв. у Шапцу.

Брише се из именика адв. приправника Владимир Лебединцев под 1. априлом 1934. г. због ступања у суд на вежбу.

Брише се из именика адв. приправника Радомир К. Јањушевић под 11. априлом 1934. г. због ступања у суд на вежбу.

Поводом акта Адв. Коморе из Загреб Бр. 861/34. решено је, да се Министарству финансија упуту сличан акт са податцима о стању пенз. фонда и дужних чл. улога и захтевом да се при одређивању основице за разрез пореза на течевину води рачуна о овоме стварном стању.

Поводом акта Адв. Коморе из Сплита Бр. 892/34 решено је, да се упуту Министарству правде акт са сличним тражењем, у коме ће се молити, да се у Зак. о обезбеђењима и извршењима чије се ступање на снагу очекује, изврше измене у томе смислу, да се оврха ради обезбеђења може захтевати и одобрити на основу пресуде суда првог степена или бар после доношења једногласне пресуде суда другог степена.

Поводом акта Адв. Коморе из Сплита Бр. 903/34, решено је, да се исти упуту Савезу Адвокатских Комора, пошто се он и иначе бави адвокатском тарифом за целу државу.

Зам. претседника закључује седницу у 7.30 час. по подне.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера зам. претседника и секретара).

ЗАПИСНИК

XVIII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 2. маја 1934. год. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Претседник Др. Драг. Јанковић, чланови одбора: Др. Миленко Стојић, Трипко Жугић, Владимир Симић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић, Лука Пешић, Драгослав П. Ђорђевић, Др. Видан Благојевић, Војислав Милошевић, Др. Иван Рибар, Др. Јанко Олип, Младен Цинцар Јанковић, Милорад Павловић.

Извинили се због недоласка: Савко Дуканац.

Претседник Др. Јанковић отвара седницу у 6 час. по подне и даје реч секретару Љубиши Димитријевићу да реферише по предметима из свог делокруга. Након реферата секретара Димитријевића доносе се одлуке по тужбама против адвоката које се по закону не могу објављивати.

Реч добија секретар Владимир Симић да реферише по предметима из свога делокруга. После раферата секретара Симића доносе се ове одлуке:

Одобрава се Остривоју Фргунићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду, стим да пре заклетве поднесе све доказе који су од њега тражени актом коморе Бр. 783. од 26. априла 1934. год.

Одобрава се Арсену Лаковићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Брише се из именика адвоката Андреја Андрејевић из Београда од 30. мартом 1934. г., пошто је ступио у самоуправну службу.

Одобрава се Владану Брашићу упис у именик адв. приправника на вежби код Богољуба Кнежевића, адв у Крушевцу.

Одобрава се Др. Фрањи Клајну упис у именик адв. приправника на вежби код Др. Јосипа Холендера, адв. у Београду.

Брише се из именика адв. приправника Душан Тимојевић под 10. априлом 1934. год. по одјави принципала.

По молби Саве Стојића, адв. из Сврљига, решено је да му се одговори у смислу раније послатог му одговора с напоменом, да данашњи Одбор Коморе стоји на гледишту да адвокат не може имати седиште канцеларије нити вршити адвокатуру у оном месту у коме је био судија док не прође 5 година — § 3 Зак. о адвокатима.

Поводом писменог предлога члана Одбора Драг. Ивковића, допуне истог од стране члана одбора Луке Пешића, и писменог реферата секретара Влад. Симића развила се дужа дискусија о пракси у поступку са тужбама против адвоката а специјално о значењу односно тумачењу § 54. Пословника Коморе, па је констатовано:

1) Да је по Закону о адвокатима Дисц. Веће једини орган пред којим се покреће и свршава дисциплински поступак.

2) Да је Дисциплинско Веће једини орган, који мериторно решава питање постојања или непостојања дисциплинског престапа — § 75. Зак. о адвокатима;

3) Да су и Одбор Коморе и Заступник Коморе и Дисциплинско Веће овлашћени да сваки самостално тражи покретање дисциплинског поступка §§ 71 и 72 Зак. о адвокатима;

4) Да, према томе, у Закону о адвокатима није предвиђено право Одбора Коморе да одлучује о томе, да ли у једном конкретном случају, покренутом од заступника коморе и поткрепљеном његовим мишљењем, постоји или не постоји дисцип. преступ, јер одлуку о томе може донети једино дисциплинско веће у смислу § 75. Закона о адвокатима; и

5) Да је Одбор Коморе, по праву самосталног тражења да се покрене дисц. поступак за дело дисциплинског престапа, властан да покретање дисциплинског поступка захтева и онда, кад заступник коморе да мишљење, да дисциплински поступак не треба захтевати.

Према свему томе, Одбор Коморе решава, да се пракса у поступку са тужбама против адвоката и захтевању покретања дисц. поступка у будуће саобрази са напред учињеним констатацијама.

Претседник закључује седницу у 7.30 час. по подне.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера претседника и секретара).

ЗАПИСНИК

XIX седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 16. маја 1934. г. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Претседник Др. Драг. Јанковић, Зам. претседника Милан Драговић, чланови одбора: Др. Иван Рибар, Трипко Жугић, Др. Видан О. Благојевић, Владимир Симић, Милорад Павловић, Милан Жавадиновић, Сима Алкалај, Драгомир Ивковић, Лука Пешић, Драгослав Ђорђевић, Младен Цинцар-Јанковић, Живорад Ђермановић, Савко Дуканац, Вој. Милошевић, Љубиша Димитријевић.

Извинили се због недоласка Др. Миленко Стојић и Др. Јанко Олип.

Претседник Др. Јанковић отвара седницу у 6 час. по подне и предлаже да се изаберу делегати наше Коморе за скупштину Савеза Адв. Комора, према акту Новосадске Коморе Бр. 851/34.

Изабрани су: Претседник Др. Драг. Јанковић и чланови

www.cinii.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
одбра: Др. Иван Рибар, Трипко Жугић, Влад. Симић, Милан Живадиновић, Живорад Ђермановић, Драгомир Ивковић, и Др. Видан Благојевић.

Реч добија секретар Влад. Симић да реферише о предметима из свога делокруга. На основу његовога реферата доносе се ове одлуке:

Одобрава се Живојину Московљевићу упис у именик адвоката са седиштем у Београду.

Одобрава се Зарији Матићу упис у именик адвоката са седиштем у Београду по молби Бр. 1056/34.

Одобрава се Драгутину Ц. Лукићу упис у именик адв. приправника на вежби код Влад. Ж. Мишића, адв. у Београду по молби Бр. 1057/34.

По молби Мише Трифуновића Бр. 975/34. одобрава му се упис у именик адв. приправника на вежби код Ђорђа Ступаревића адв. у Београду.

Одобрава се Аксентију Т. Јовановићу упис у именик адв. приправника на вежби код Милана Живадиновића по молби Бр. 1086/34.

Одобрава се Михајлу Прапорчетовићу упис у именик адв. приправника на вежби код Др. Влад. Стакића, адв. у Београду по молби Бр. 383/33.

Брише се из именика адв. приправника Владимир Мирковић под 11. априлом 1934. године.

Брише се из именика адв. приправника Илија Мијатовић под 1. децембром 1933. год.

Брише се из именика адв. приправника Давид Рубеновић под 1. мајем 1934. год.

Брише се из именика адв. приправника Дарваш Деже под 16. мајем 1934. год.

Прочитан је акт Извршног одељења Управе града Београда Бр. 32992/34. и жалба Живојина Миловановића, па је решено да се иста одбаци, пошто је ожалбено решење по закону извршно. О томе Миловановићу издати формално решење.

Прочитан је акт Мин. Војске и Морнарице Пов. КБр. 13817/34. па је решено да се исти достави у препису Александру Ђурићу, адв. у Београду.

Прочитано је писмо Г. Мин. Финансија наш Бр. 1082/34 па је решено да се исто прими знању.

Реч добија секретар Љубиша Димитријевић да реферише по предметима из свога делокруга. После његовог реферата доносе се одлуке по тужбама против адвоката, које се по закону не могу објављивати.

Претседник закључује седницу у 7.40 час. по подне.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера претседника и секретара).

САОПШТЕЊА

Оснивање земљишних књига за град Београд. — Од Повереништва за оснивање земљишних књига за град Београд наша Комора примила је под ОЗК Бр. од 1. маја 1934. год. следећи акт:

Адвокатској комори, Београд.

Према решењу г. Министра правде број 20139 од 28 фебруара 1933 год. проводио поступак оснивања земљишних књига за град Београд предвиђен §§ 15—35, 61—84 у вези § 88 Закона о унутрашњем уређењу оснивању и исправљању земљишних књига.

У овом поступку и сходно § 20 истог Закона дужни смо поседницима, који се имају позвати и нису својевласни, а за које се не зна који су им законски заступници, као и особама, чије боравиште није познато и које нису поставиле пуномоћнике, поставити о њиховом трошку заступнике, у циљу да учествују у расправама. Исто тако а у смислу одељка 2 истог законског прописа, овлашћени смо поставити и оним лицима, која се нашим позивима нису одазвали, о њиховом трошку заступника ако то буде потребно.

Напомињемо, да су по закону радови на оснивању земљишних књига *хишне природе* и да је завршење истих везано за рокове, тако да и одређени заступници морају томе саобразити свој рад и поверени им посао најмарљивије и *најхишније* извршавати.

Молимо Комору, да о предњем обавести своје чланове и достави нам списак оних својих чланова, који би били вољни да их за овакве заступнике у овом поступку одређујемо.

Сва потребна обавештења и упутства могу се добити у канцеларији Повереништва у Београду улица Књегине Љубице 21.

Повереници судије,
(два потписа)

Предње се доставља свима адвокатима из Београда ради знања и управљања.

Одјављивање адвокатских приправника. — Примећено је да многи адвокати не пријављују Комори осуствовање својих приправника дуже од једног месеца дана, и ако су то дужни да учине. С тога Комора умољавала све адвокате да јој доставе осуствовање својих приправника које траје дуже од једног месеца, јер ће у противном Одбор Коморе морати предузети дисциплинске мере против свих оних адвоката који не поступи овако, а адвокатским приправницима, који су осуствовали дуже од месец дана, неће признати вежбу.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Бранич ће доносити садржаје свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник *Др. Михаило Илић*, професор Универзитета.

Садржај: Бр. 4. Књ. XXVIII. (XLV). од 25. априла 1934. год.

† Др. Чедомиљ Митровић. — Чланци: Др. Станко Франк: Развијање науке о нормативним обележјима бића кривичног дјела; Др. Адам П. Лазаревић: Теорија тумачења закона и судска пракса; Др. Радоје Вукчевић: Процесне претпоставке и приговори на првом рочишту по грађ. парн. поступку. — Правна политика: Сергије Троицки: Да ли поједине цркве

имају право законодавства у брачним пословима? — Др. Дионис Година: Основна начела ванпарничног поступка. — Међународно-правна хроника: Др. Илија А. Пржић: Накнада штете причињене на земљи ваздухопловним саобраћајем. — Административна хроника: Др. Стеван Сагадин: О примени чл. 22 закона о Државном савету и управним судовима. — Судска хроника: Др. Адам П. Лазаревић: За доношење одлуке по тражењу задржања и пописа ствари ради обезбеђења дужне закупнице надлежна је полицијска власт; Иван Д. Петковић: Издавалац гарантног писма нема права приговора претходне тужбе — *beneficium excussionis* — § 829. грађ. так.; Јовица Б. Мијушковић: Да ли поред дела убиства из § 167 од. II. тач. 1, 2 и 4 крив. закона има још и дела крађе или утаје или дела из §§ 322 или 323 крив. закона, када лица, извршивши дело убиства из користољубља и на свиреп начин, по извршеном убиству узму разне ствари из дућана убијенога и собом их однесу и противправно присвоје, да би тиме прикрили прави циљ убиства? — Др. Милош М. Радојковић: *G. Demorgny: Danube et Adriatique*. — Др. Мехмед Беговић: *Raoul Darmon: La situation desc ultes en Tunisie*. — Белешке. — Преглед часописа. — Нове књиге.

Уредништво и администрација налазе се у Топличином Венцу Бр. 21. Годишња претплата износи 120.— дин.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу.

Уредници: Др. Едо Ловрић, кр. свеучилишни проф. и Др. Иво Полишео, одвјетник.

Садржај: Бр. 3. и 4. Година LX од ожујка—травња (марта—априла) 1934. год.

Др. Милобар Фрањо: Рузвелтов велики експеримент; Др. Стојан Јеремић: Електрицитет као објект права; Др. Владимир Франолић: Селачка својина и селачко насељно право као социјални и економски проблем; Др. Матија Белић: Правне претпоставке по законском праву; Др. Јосип Крмпотић: О прековременом раду у смислу закона о заштити радника; Др. Миле Девчић: Поступак суца појединца и средскога суда, када у току претреса нађу, да је стварно надлежан суд вишега ранга; Виктор Антоновић: Тужба о „побијању поведене деобе“ по чл. 21. закона о бившим кметским селиштима. — Правосуђе: грађанско. — Друштвене вијести. — Литература.

Уредништво и администрација налазе се у Загребу Свачићев трг. Бр. 4. Годишња претплата износи 60.— и 120.— дин.

Правосуђе, часопис за судску праксу. Уредници: судије: Стојан Јовановић и Др. Иво Машјевић. За власника: Др. Фердо Чулиновић, претседник окружног суда у Белој Цркви и Уређивачки одбор. Издавач: Живко Мацаревић, штампар.

Садржај: Бр. 4. Год. III од априла 1934 год.

Грађанско право: Др. Стојан Бајић: О неизрабљеном допусту; Др. Видан О. Благојевић: За спорове са државом који потичу из уговора о превозу робе жељезницом надлежан је трговачки суд; Будимир Плакаловић: Шта је са облигаторним изабраним судовима из срп. грађанског процесног права?; Јован Лепосавић: Надлежност општинских судова у грађанским парницама на територији апелационих судова у Новом Саду. — Кривично право: Др. Фердо Чулиновић: Условно осуда у штампарским стварима; Др. Иван Штајнмец: Оштећеник и приватни учесник; Витомир Петровић: Психологија и кривично право; Недељко М. Недељковић: Рок за противтужбу у кривичном праву; Владимир Тимошкин: Квалификована крађа из тач. 4 § 316 к. з.; Јовица Мијушковић: Примена § 21 крив. зак. — Судови и судије: Др. Алекса Враговић: Бивше судије као адвокати и адвокатски приправници. — Судска пракса: Кривично право. Грађанско право. — Преглед књига. — Белешке. — Нове књиге и часописи. — Додатак: збирка расписа 1934.

Уредништво и администрација налазе се у Мачванској улици бр. 4. Годишња претплата износи 120.— дин.

Полиција, часопис за управно-полициску и судску праксу. Властник и издавач *Васа Лазаревић*, начелник Министарства унутрашњих послова у пенз.

Садржај: свеске за април 1934. Год. XXI, Бр. 7—8.

Стални међународни суд у Хагу од Др. Милете Новаковића; Организација града од Др. Станка Мајцена; Из историјата криминалне педагогије од М. Агапова; Притвор код средског суда од Љубише П. Стокића; Домашај § 37. закона о тапијама од Јовице Б. Мијушковића; Улога полиције по новом кривичном поступку од Сек. Н. Кепојевића; Правни проблеми радиофоније од Др. Немање Вукићевића; Одговорност наследника за штету свога декујуса причињену крив. делом од Рад. В. Јовановића; Кривична одговорност кривца саучесника с обзиром на пропис става 4. § 34. крив. зак. од Бор. Д. Петровића; Може ли поверилац судским решењем одобрено обезбеђење задржати од извршења за неодређено време од Ник. И. Гајића; Ново наоружање државне полицијске страже од Ивана М. Ткалчевића; Држављанство малолетника по нашем закону о држављанству од К. Х. Сергијева; О управним трошковима од Бранислава Станковића; Туберкулоза код жандарма од А. Петровског; Разрез и отпис општинског приреза од Димитрија А. Мариновића; О потреби једног закона о душевно поремећеним лицима од Др. Душана М. Јевтића; О браку код цаших цигана од Др. Александра Петровића и Светозара Симића. — Из судске праксе од Ивана Д. Петровића и Јована Д. Смиљанића. — Поуке и обавештења. — Решења Опште седнице Државног савета и Главне контроле. — Расписи Министарства унутрашњих послова и правде. — Важније одлуке и објашњења Генералне дирекције пореза. — Кретање чиновника у ресору Министарства унутр. послова. — Белешке и вести. — Књижевност.

Претплата износи 120.— и 100.— дин. годишње.

Уредништво се налази у Карађорђевој ул. бр. 59.

Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник *Др. Иво Полишео*, адв. из Загреба.

Садржај: Бр. од 5. свибња (маја) 1934. год. Год. VIII, бр. 5.

При крају могућности, Прописи о трошку према новоме гр.п.п.-у, Који се течај има примјенити код плаћања фактура с иностраном валутом у динарима од Др. Лав Шика, Смије ли одвјетник уручити новац убран за иноземну странку од Др. Јулија Могана, Браништво као занимање може бити само дио одвјетничког занимања. — Из сталишке јудикатуре. Вијести Адвокатске коморе у Загребу. — Разно.

Одвјетник излази једанпут мјесечно осим у феријалним мјесецима. Чланови Адвокатске коморе у Загребу добивају га бесплатно. За остале претплатнике претплата износи 80.— односно 90.— дин. годишње.

Slovenski pravnik, glasilo društva „Pravnika“ v Ljubljani.

Садржај бр. 3—4 од априла 1934. год.

Др. Metod Dolenc: Surogati in reklama v našem kazenskem pravu, Др. Franjo Goršič: Naša državna zastopstva v inozemstvu in posli občne uprave, Др. Hinko Lučovnik: Ali velja še § 506 avstr. kazenskoga zakonika? Др. Gorazd Kuselj: Demokracija in pravo: Književna poročila. Razne vesti. Priloga: Odločbe kasacijskega sodišča v kazenskih stvareh II.

Уредик је *Др. Rudolf Sajovic*. Уредништво се налази у Ljubljani Bleiweisova cesta 16. Godišnja pretplata iznosi 60.— din.

WWW.U ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 15. априла до 16. маја 1934. године

216. Уредба о организацији поштанско-телеграфско-телефонске службе од 31. марта 1934. год. — *Сл. н. Бр. 88.—XXIII*, од 18. априла 1934. год. стр. 393.—400.

217. Допуна Правилника о чиновницима Речне пловидбе. — *Сл. н. Бр. 88.—XXIII*, од 18. априла 1934. год. стр. 400.

218. Расписи: Укидање Царинског отсека у Пештанима, Охридске царинарнице и укидање царинског одељка у Отошкој Долини Царинарнице I. реда у Ракеку. *Сл. н. Бр. 88. XXIII*, од 28. априла 1934. год. стр. 400.

219. Уредба о Удружењима слушалаца Универзитета, од 20. априла 1934. год. П. бр. 12394. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1932. год. стр. 401.—407.

220. Правилник о Управи експроприсаних шума, од 29. марта 1934. год. Бр. 20753/VIa. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 407.—415.

221. Правилник о једнообразној униформи члана старешинства ватрогасног савеза. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 415.

222. Допуна Правилника о организацији и раду државног лечилишта за плућне болести на венцу Фрушке Горе. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 415.

223. Неважећа ослобођења од плаћања такса. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 415.

224. Чланство страних држављана у ватрогасним јединицама. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 415.

225. Обрестна мера ин ошкоднина за режију при застављалницах. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 415.

226. Пропис првог става тач. 6. члана 5. закона о таксама. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 416.

227. Какве таксе треба наплаћивати за обнову спора завршеног код Управног суда односно Државног Савета. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 416.

228. Уредба о организацији поштанско—телеграфско—телефонске службе — исправка. — *Сл. н. Бр. 91.—XXIV*, од 21. априла 1934. год. стр. 416.

229. Уредба о изменама и допунама у Закону о Државној хипотекарној банци. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 417.

230. Правилник о специјалном додатцима чл. 80. в. Закона о уређењу Државне хипотекарне банке. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 418.

231. Правилник о поступку приликом издавања одобрења за преглед и жигосање мерила и справа за мерење. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 419.—420.

232. Измена у Правилника за санитарску службу у саобраћајним установама. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од маја 1934. год. стр. 421.

233. Измена Правилника за извршивање одобреног буџета Савеза сокола Краљевине Југославије за 1933.—34. г. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 421.

234. Продужење рока важења потврде о уносу страних платежних средстава — Решење Мин. финансија од 21. априла 1934. год. стр. 421.

235. Седишта среских шумарских референата — Решење Мин. унутрашњих послова од 23. априла 1934. год. III Бр. 15199. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 421.

236. Решење о руковођењу пословима Управе поште и телеграфа. Решење Мин. саобраћаја од 24. априла 1934. год. П. т. бр. 29959. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 421.—422.

237. Распис, допуна расписа Бр. 30658/IV—1933. — Решење Мин. финансија од 20. априла 1934. год. Бр. 10689/IV. — *Сл. н. Бр. 99.—XXV*, од 1. маја 1934. год. стр. 422.

- WWW.UNILIB.RS
- 238.** Промена имена села Гузевја у „Мрковица“. — *Сл. н. Бр.* 99. — XXV, од 1. маја 1944. год. стр. 422.
- 239.** Обзнана — из Одељења пореза Мин. финансија, од 21. априла 1934. год. *Бр.* 31632. — *Сл. н. Бр.* 99. — XXV, од 1. маја 1934 год. стр. 422.
- 240.** Напуштање, преуређење и опрема брањика на путним прелазима. — *Сл. н. Бр.* 99. — XXV, од 1. маја 1934. год. стр. 423.
- 241.** Списак машина израђених у земљи. — *Сл. н. Бр.* 99. — XXV, од 1. маја 1934. год. стр. 424.
- 242.** Телефонски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 99. — XXV, од 1. маја 1934. год. стр. 424.
- 243.** Исправке у Правилнику о Управи експроприсаних шума. — *Сл. н. Бр.* 98. — XXV, од 1. маја 1934. год. стр. 424.
- 244.** Закон о изменама и допунама Урудбе о заштити јавних путева и безбедности саобраћаја на њима од 6. јуна 1929. године од 17. фебруара 1933. год. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 424.
- 245.** Уредба о преносу на управника града Београда послова за које је по закону о радњама надлежан бан. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 425.—426.
- 246.** Преглед Државних расхода и прихода за месец март 1934. г. и за дванаест месеци буџетске 1933/34. год. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 426.—434.
- 247.** Овлашћење помоћника Министра саобраћаја — Решење Мин. саобраћаја од 28. априла 1934. год. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 435.
- 248.** Допуна овлашћења помоћника Министра саобраћаја — Решење Мин. саобраћаја од 28. априла 1934. П. т. бр. 30829. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 435.
- 249.** Наредба Министра социјалне политике и народног здравља о пензионом осигурању службеника поморских паробродских предузећа и апотекара и диспензаната, од 28. априла 1934. год. Ст. Бр. 17536. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 435.—336.
- 250.** Решење Опште седнице Државног Савета од 8. маја 1934. год бр. 6593/34. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 436.—439.
- 251.** Испитна комисија за полагање државних стругних испита чиновничких приправника: техничара, геолога и хемичара. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 439.
- 252.** Стављање под забрану лова домена Мајданек. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 439.—440.
- 253.** Извоз минералне воде до вредности од 1000 динара без уверења о обезбеђењу валуте. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 440.
- 254.** Промена имена оточића „Св. Марино“ у „Петровац“. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 440.
- 255.** Ратификација Никарагуе конвенције о једнаком поступању са страним и домаћим радницима у погледу обезбеђења за несретне случајеве при раду. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 440.
- 256.** Размена ратификационих инструмената о допуни аранжману од 7. новембра 1931. године, између Краљевине Југославије и Републике Француске. *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 440.
- 257.** Ратификација Републике Турске конвенције о дефиницији нападача. *Сл. н. Бр.* 101. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 440.
- 258.** Ратификација Чехословачке конвенције о назначивању тежин на великим колетима која се преносе лађом. — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. год. стр. 440.
- 259.** Поправак — *Сл. н. Бр.* 102. — XXVI, од 4. маја 1934. године стр. 440.
- 260.** Уредба о висини, начину убијања и контроли при наплати бавовинске трошарине на вино и ракију. — *Сл. н. Бр.* 107. — XXVII, од 10. маја 1934. год. стр. 441.—445.

- 261.** Уредба о сродним занатима. — *Сл. н. Бр.* 107.—XXVI, од 10. маја 1934. год. стр. 446.
- 262.** Размена ратификационих инструмената о трговинском споразуму са Немачком. — *Сл. н. Бр.* 107.—XXVII, од 10. маја 1934. године стр. 447.
- 263.** Размена нота о ступању на снагу допунског споразума уз споразум од 25. априла 1932. додат уговору о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14. јула 1924. — *Сл. н. Бр.* 107.—XXVII, од 10. маја 1934. год. стр. 447.
- 264.** Изјава Јапана о међународној конвенцији за укидање забрана и ограничења увоза и извоза, са протоколом и допунским споразумом. — *Сл. н. Бр.* 107.—XXVII, од 10. маја 1934. год. стр. 447.
- 265.** Телефонски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 107.—XVII, од 10. маја 1934. год. стр. 447.—448.
- 266.** Закон о споразуму са прилозима који се односи на образовање специјалних сервиса у Бердану. — *Сл. н. Бр.* 107.— XXVII, од 10. маја 1934. год. стр. 448.
- 267.** Уредба о измени Закона о ликвидацији аграрне реформе на великим поседима од 19. јуна 1931. год. са изменама и допунама од 5. децембра 1931. год. и 24. јуна 1933. год. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 449.
- 268.** Уредба о установљењу звања и места Помоћника Мин. саобраћаја за железничку службу у II групи 2 и 1 степена, од 10. маја 1934. год. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 449.—450.
- 269.** Уредба о прекиду застарелости земљорадничких меница. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 450.
- 270.** Уредба о издавању уверења о стручном успелењу у занатском раду у војсци и морнарици. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 450.
- 271.** Уредба о промени подручја срезова жеглиговског и прешевског. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 450.
- 272.** Уредба о смањењу припадности бановинских службеника. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 451.
- 273.** Уредба о смањењу припадности општинских службеника унослених у административној служби или предузећима и установама. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 451.—452.
- 274.** Правилник о наставним заводима и школама чија сведочанства потпуно или делимично замењују време учења и упослења у трговинским радњама. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 452.
- 275.** Правилник о наставним заводима и стручним школама чија сведочанства дају погодности о доказивању стручне спреме за занатске радње. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 452.—456.
- 276.** Правилник о вијању (истицању) застава на државним, трговинским и приватним бродовима Краљевине Југославије. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXIII, од 15. маја 1934. год. стр. 456.—459.
- 277.** Измене чл. 4, 5 и 6 под — додатка II уз III део додатка Правилника о полицији пловидбе на Дунаву и његовој интернационализованој мрежи. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXIII, од 15. маја 1934. год. стр. 459.—460.
- 278.** Подела пошта, телеграфа и телефона и поштанско-царинских магацина. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 460.
- 279.** Овлашћење помоћника Министра саобраћаја. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 459.460.
- 280.** Овлашћење директора, управника пошта и телеграфа и поштанско-царинских магацина, шефова телегр. телеф. техничких секција поштанских аутогаража и поштанских телегр. телеф. радионица. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 461.
- 281.** Овлашћење помоћника Министра саобраћаја. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 461.—462.
- 282.** Царинско поступање са колским прибором. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 462.—463.

- 283.** Земље заражене штитастом ваши Сладозе (*Aspidiotus perniciosus*). — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 463.
- 284.** Седишта Среских шумарских референата у Дунавској бановини. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 463.
- 285.** Територијална подела дирекција пошта и телеграфа. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 463.
- 286.** Наредба о Југословенској формакопеји. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 463.—464.
- 287.** Путна обавеза лица са деветоро и више деце. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 464.
- 288.** Распис — Допуна тач. 6. Општих напомена уз XV део увозне тарифе уз предлог закон о општој царинској тарифи. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 464.
- 289.** Трошарина на Предмете израђене од цемента. — *Сл. н. Бр.* 111.—XXVIII, од 15. маја 1934. год. стр. 464.
- 290.** Уредба о издавању дозвола за превоз робе моторним колима. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 465.
- 291.** Измена у Уредби о Апотакарској комори С. бр. 13210/30 г. од 6. јануара 1931. год. са изменама и допунама од 18. децембра 1931. год. С. бр. 23250.— *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 465.
- 292.** Измене и допуне Уредбе о разрезу и наплати луксузног пореза. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 466.—467.
- 293.** Звање равнатеља (директора) Државног архива у Загребу. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 467.
- 294.** Плаћање таксе за општински трамвајски саобраћај и општински локални аутобуски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 467.
- 295.** Укидање ослобођења од такса — свим финансијским дирекцијама. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 467.
- 296.** Постављање браника на путним прелазима. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 468.
- 297.** Размена ратификационих инструмената о споразуму о уређењу плаћања трговинског промета између Краљевине Југославије и Краљевине Италије. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 468.
- 298.** Телефонски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 112.—XXIX, од 16. маја 1934. год. стр. 468.

НОВЕ КЊИГЕ

Б р а н и ч ће забележити и приказати сваку књигу која му буде на приказ послата.

Univ. prof. Dr. iur. et dr. h. c. *Metod Dolenc*: *Osobno — in rod-biskopranu vprašanje v pravosudstvu slovenskih ljudskih sodnikov. Ponašis iz Zbornika in znanstvenih rasprav pravne fakultete X. Ljubljana 1924. str. 28.— Surogati in reklama v našem kazenskem pravu, posebni odtisek iz „Slovenskega Pravnika“ strana 3—4. Ljubljana 1934. str. 17.— Spomeni na Bratislavo izza Slovenskega Pravniškega Kongresa, str. 9.*

V. J. Стефановић; Закон о општинама (текст са коментаром), са законом о бирачким списковима, уредбама о избору општинских одбора, упустима за састав општинског буџета и др. Загреб, 1934. Издање Темис, Накладни завод правничких књига, стр. 416. (латиницом).

Споменица Мауровићу, прилози посвећени *Ивану Мауровићу* о шестогодишњици његова живота од стране Михаила П. Јовановића, Карла Волфа, Др. Лазара Марковића, Др. Данила Ј. Данића, Др.

Чедо Марковића, Др. Ернеста Свободе, Слободана Јовановића, Јана Крчмаржа, Др. Франца Гшницера, Др. Мирослава Мухе, Др. Иве Милића, Др. Фране Горшића, Др. Михаила Вуковића, Др. Егона Вајса, Живојина М. Перића, Др. Ханса Шперла, Др. Станка Франка, Др. Нинка Перића, Др. Ферда Шишића, Др. Бернолда Ајзнера, Др. Видана О. Благојевића, Стевана Ладаја, Обрада Б. Благојевића, Др. Драгољуба Аранђеловића, Др. Макса Хахенбурга и Др. Рудолфа Сајовица. Београд, 1934. Штампарија Глобус. I. књига, стр. 555. — Сви прилози оштампани су посебно са назнаком да потичу из Споменице Мауровићу.

Тихомир М. Ивановић: Судска пракса у 1931. год. са Збирком начелних одлука Касационог суда од 1931.—1933. год. Београд, 1934. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д. стр. 456.

Финансијски закон за 1934.-35. са упуштима за извршење буџета државних расхода и прихода за 1934.-35. Београд, 1934. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д. стр. 118.

Др. Адам П. Лазаревић: Теорија тумачења закона и судска пракса, приступно предавање одржано на Правном факултету Београдског Универзитета 14. новембра 1933. год. Београд, 1934. Прештампано из Архива за правне и друштвене науке Бр. 4. за април 1934. год. стр. 21.

Др. Душан Узелац: Клиринг у теорији и пракси. Београд, Издавачка књијарница Геце Кона, стр. 129.

К. М. Љубисављевић: Платни промет са иностранством. (друго допуњено издање). Београд, април 1934. Стр. 143. Издање пишчево.

Др. Дионис Година: Примењивање законодавног поступка на отказивање станова. Београд, 1934. Издање штампарije Живка Маџаревића. Стр. 40.

Др. Шиме Чичић: Практични таксени приручник уз Закон о судским таксама за свакодневну употребу код судова. Загреб, 1934. Властита наклада (латиницом).

Др. Франо Крмишић: Таксена таблица. Издање Правосуђа.

Буџет државних расхода и прихода Краљевине Југославије за 1934-35. год. Издање Министарства финансија. Сарајево. 1934.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А